

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم بہ:

دوستان شہیدم کہ جرعه نوش

مہربانے حضرت مہدے عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى
فَرَجَةَ الشَّرِيفِ بودند

و سربازان واقعے ایشان

بلبله محرابی

• •

فرهنگ نامه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

برای نوجوانان

بازآفرینی: مجید ملاحمدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فرهنگ نامه امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)



بنیاد سبک زندگی
انتشارات

بهره بفرمایید

مؤلف: مجید ملا محمّدی

طراح جلد و صفحه آرا: مسعود سلیمانے

نوبت چاپ: یازدهم / بهار ۱۳۹۷

تیراژ: سه هزار نسخه (تاکنون ۴۱۰۰ نسخه)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۳۵-۴

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است.

نشانی مرکز پخش:

قم: خیابان شهدا / کوچه آمار (۲۲) / بن بست شهید علیان / پ: ۲۶ /

تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۱۳ / شماره: ۰۲۵-۳۷۷۴۴۲۷۳

تهران: خیابان انقلاب / خیابان قدس / خیابان ایتالیا / پ: ۹۸ /

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۹۸۶۰۰ / شماره: ۰۲۱-۸۹۷۷۴۳۸۱

www.mahdaviat.ir
info@mahdaviat.ir
entesharatbonyad@chmail.ir

فهرست مطالب

	مقدمه..... ۹
ب	آ
باییت و بهائیت ۲۴	آثار انتظار..... ۱۳
بیت المقدّس ۲۵	آخر الزّمان ۱۳
بیعت ۲۶	آسیبها ۱۴
بیعت نامه ۲۶	ا
بقیة الله ۲۷	ابوالادیان ۱۵
پ	اباصالح ۱۶
پرچم امام ۲۸	اثنی عشری ۱۷
پرچم‌های سیاه ۲۸	احمد بن اسحاق ۱۷
پیراهن مهدی ۲۸	اخیار ۱۸
ت	اصحاب کهف ۱۸
توقیع ۲۹	امامت حضرت مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small> ۱۹
ج	امام حسن عسکری <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small> ۱۹
جبرئیل ۲۹	امام زمان <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small> ۲۰
جزیره خضرا ۳۰	امداد غیبی ۲۱
جعفر کذاب ۳۱	انتظار ۲۲
جمعه ۳۱	انطاکیه ۲۳
ح	اوتاد ۲۴
حجّت ۳۳	

۴۱..... زن و فرزند امام

۴۲..... زیارت آل یاسین

۴۲..... زیارت ناحیه مقدسه

س

۴۳..... سامرا

۴۴..... سرداب مقدس

۴۴..... سفیانی

۴۵..... سیّد حسنی

۴۶..... سیصد و سیزده

ش

۴۶..... شریذ

۴۷..... شعبان

۴۷..... شمایل مهدی

۴۸..... شیعه

ص

۴۸..... صاحب الامر

۴۹..... صاحب الدار

۴۹..... صاحب الزمان

۴۹..... صاحب السیف

ط

۵۰..... طالقان

۳۳..... حسین بن روح

۳۴..... حکومت جهانی

۳۵..... حکیمه خاتون

خ

۳۶..... خاتم الاوصیاء

۳۶..... خراسانی

۳۶..... خورشید پشت ابر

د

۳۷..... دجال

۳۷..... دعای افتتاح

۳۷..... دعای عهد

۳۸..... دعای فرج

۳۸..... دعای ندبه

ذ

۳۹..... ذوالفقار

ر

۳۹..... رجعت

۴۰..... رساله علمیه

۴۰..... رکن و مقام

ز

۴۱..... زمینه سازان ظهور



۶۲ قتل نفس زکیّہ

۶۲ قم

ک

۶۳ کوفہ

۶۴ کوه رضوی

م

۶۴ محمد

۶۴ محمد بن عثمان عمری

۶۵ محمد بن نصیر

۶۵ مدّت حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

۶۵ مدعیان دروغین

۶۶ مرجع تقلید

۶۶ مرگ جاهلی

۶۷ مرگ سرخ

۶۷ مرگ سفید

۶۷ مسجد جمکران

۶۸ مسجد سهله

۶۹ مسجد کوفه

۷۰ مضطر

۷۰ معمرین

۷۰ ملاقات

۵۱ طلوع خورشید از مغرب

۵۱ طول عمر

۵۲ طی الارض

۵۳ طیّبه

ظ

۵۳ ظهور

ع

۵۴ عاشورا

۵۵ عثمان بن سعید

۵۶ عدل

۵۶ علی بن محمد سمری

غ

۵۷ غلام

۵۸ غیبت

۵۸ غیبت صغری

۵۹ غیبت کبری

ف

۵۹ فراگیر شدن ظلم و ستم

۶۰ فرج

ق

۶۱ قائم

ی

- ۷۱..... منتظر
- ۷۱..... منتظر
- ۷۱..... منتقم
- ۷۱..... مواریت انبیا
- ۷۲..... مهدی
- ۷۲..... مهدیه
- ۸۰..... یالثارات الحسین علیهم السلام
- ۸۰..... یمانی

ن

- ۷۳..... ناحیه
- ۷۳..... نجباء
- ۷۳..... ندای آسمانی
- ۷۴..... نرجس
- ۷۵..... نماز امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف
- ۷۶..... نواب اربعه
- ۷۷..... نیابت خاص
- ۷۷..... نیابت عام
- ۷۸..... نیمه شعبان

و

- ۷۸..... وکیلان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف
- ۷۸..... وظایف منتظران
- ۷۹..... وقت ظهور
- ۷۹..... ولایت فقیه

مقدمه

با این تکرار پشتِ تکرار، باز چگونه بنویسم و دوباره چه زبانِ با طراوتی تازه کنم؟ راستی کجاست ردّ پای بهارآورش که داغ از بوسه‌های فرشته هاست؟

کجاست عطر پیکر پاک و رعنائی که محرم تر از هر پیراهن است با من و آشناتر از هر سپیده‌ای است با بلور صبح؟
مردانِ خدا، تاب و قرار ندارند و در صبحگاه «انتظار» با فانوس دعای عهدشان، سال هاست که در انتظار آفتاب دوازدهم هستند. آمدنش به معنی زندگی دوباره زمین است. تولدی از نو برای باران و بهار.
پایان دردها و رنج‌های مظلومان؛ رویش مجدد سلام و صمیمیت، و تکه تکه شدن تندیس خدعه و دروغ و زور.

وقتی بیاید، منتظران، طعم شیرین ایمان را بیش تر از پیش خواهند چشید؛ دست‌ها به آسمان پیوند خواهند خورد و بر سجاده‌ها، شب‌نم دعا و نماز، زیباتر از همیشه، خواهد نشست. او که بیاید، اکسیژن زندگی، سرشار آرامش و آزادی خواهد بود.

«پله پله مهر بانی» حاصل تلاشی کوچک، اما عاشقانه، برای آن مهربان بزرگ است. این کتاب حاصل چند ماه تلاش برای بازآفرینی «فرهنگ نامه مهدویت» نوشته آقای خدامراد سلیمیان است. این فرهنگ‌نامه پیش از این با واژگانی متعدد و به شکلی علمی تحقیقی، برای بزرگسالان تألیف شده بود. اما مرکز تخصصی مهدویت تصمیم گرفت تا بازآفرینی آن به شکلی روان و صمیمی برای نوجوانان صورت پذیرد. پس این کار به عهده من گذاشته شد. چند ماهی به طول انجامید و چند مدخل اضافه شد تا کار به شکلی جذاب و با نثری موجزو شاعرانه، برای مخاطبان نوجوان نوشته شود. به بعضی مدخل‌ها شعر اضافه

شد، به بعضی حکایت‌های کوتاه، یا نثرهای ادبی موجز؛ و حاصل کار کتابی شد که اسمش هست: «پله پله مهربانی، فرهنگ‌نامه‌ی امام‌زمان عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف».

خدا کند که امام عزیز و مهربانمان، ما را بپذیرد و یار صمیمی و هم‌رکابش باشیم. این کار را نوشتم. فقط به خاطر خدا و گل روی گل زیبای نرگس.

مجید ملامحمدی



در دل هر باغچه ست
مثل گلی رنگ رنگ
آینه چشم اوست
صاف و زلال و قشنگ



خنده مهتاب از
خنده زیبای او
روشنی آفتاب
از گل سیمای او



غنچه نگاهش پراز
عطر خوش و ناز اوست
توی نوک چلچله
نم نم آواز اوست



هست قنوتش پراز
شاپرک و یاکریم
از نفش می چکد
بوی لطیف نسیم



ابر صدا می زند



گریه کنان: «او کجاست؟»
سایه به سایه دلم
در پی آن آشناست



چشم جهان تشنه از
دیدن رخسار او
کی دل ما می شود
تازه به دیدار او

مجید ملامحمدی

آثار انتظار

برای انتظار جز با خود سازی درونی و پاکی دل، انسان ها نمی توانند خود را در شمار منتظران واقعی بدانند. درباره آثار انتظار حضرت مهدی عج و ع خودسازی فردی و اجتماعی تسلیم نشدن در برابر ستمگران و زورگویان، مبارزه با فساد و بی عدالتی، معنویت و انجام اعمال دینی و... را نیز می توان بر شمرد.

آخرالزمان

بخش پایانی زندگی در دنیا. آخرین فصل زندگی انسان در زمین. روزگاری که مردمان سرگشته اند...

حضرت محمد ص روزی به امام علی ع فرمود: «آیا به تو بشارتی ندهم، آیا تو را خبر ندهم؟».

حضرت علی ع عرض کرد: «بله یا رسول الله!».

حضرت محمد ص ادامه داد: «هم اینک جبرئیل در نزد من بود و به من از قائمی خبر داد که در آخرالزمان ظهور می کند و زمین را پراز عدل و داد می سازد. - همان گونه که از ظلم و جور لبریز شده - او از نسل تو و از فرزندان حسین ع است».

در بیشتر ادیان آسمانی و بزرگ هم به «آخرالزمان» اشاره شده است. در کتاب مقدس انجیل می خوانیم: «... و این را بدان که اوقات سخت در زمان آخر خواهد رسید».

در توصیف مردم آخرالزمان چنین می خوانیم: «امام صادق ع فرمود: مردی را می بینی هنگامی که یک روز بر او گذشته و گناه بزرگی انجام نداده (مثل فحشاء، کم فروشی، کلاهبرداری و یا خوردن

مشروب) او بسیار غمگین و اندوهگین است.»
 یا حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام در توصیف زنان آخرالزمان گفته است: «در
 آخرالزمان و نزدیک شدن قیامت که - بدترین زمانهاست - زنانی
 ظاهر میشوند که برهنه هستند، زینت‌های خود را آشکار می‌سازند،
 به فتنه‌ها داخل می‌شوند و به سوی شهوت‌ها می‌روند، حرام‌های
 خدا را حلال می‌شمارند و در جهنم جاودانه خواهند بود...»
 البته در همین دوران، انسان‌های خوب، تلاشگر و اهل مبارزه با ظلم
 و بدی‌ها کم نیستند که اینان زمینه‌ساز ظهورند.
 قرآن مجید در چند آیه خود به دوران آخرالزمان اشاره کرده است.^۱
 اصطلاح آخرالزمان در فرقه‌های اسلامی هم آمده است. آن‌ها تقریباً به
 این روز بزرگ اعتقاد دارند اما شیعیان در عقیده خود معتقدند: «وقتی
 امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَحَالُفُ ظهور می‌کند، حکومت آسمانی او آخرین حکومت
 در زندگی انسان‌هاست. او موعود همه امت‌ها و فرقه‌هاست...» او
 تمام بدی‌ها را از بین می‌برد. آن‌گاه زندگی طولانی شیرین و خوب فرا
 می‌رسد.

آسیبها

هر پدیده مهم در جهان، به خاطر اهمیتش، با خطرها و آسیب‌هایی
 رو در روست. «مهدویت» نیز به خاطر اهمیت بالایش در دین اسلام، با
 آسیب‌های جدی می‌تواند همراه شود.
 بعضی از آسیبها پیش از ظهور و در دوران غیبت، رخ می‌دهد. و
 بعضی از آنها در مقابل قیام امام مهدی عَجَلُ اللَّهِ تَحَالُفُ.

۱. واقعه (۵۹): ۱۴، ۴۰، ۴۹؛ حجرات (۱۵): ۴۲؛ اعراف (۷): ۱۲۸.

به بعضی از این آسیبها به شکل های زیر می توان اشاره کرد:
 ۱. برداشت های نادرست از انتظار و تعریف آن (به خصوص در زمانه ما)؛ یعنی برخی انتظار را به جای پویایی و تلاش به معنای رکود و عدم کوشش تفسیر می کنند.

۲. زیادهروی یا کندروی در نشان دادن مهر یا قهر از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف (امام مهربان را خشن معرفی کردن یا در مقابل، جهاد و مبارزه با سران ظلم و استکبار را هم نفی کردن).

۳. عنوان کردن حرفها و بحث هایی که در جامعه کنونی ما ضروری نیست (مثل این که خانه امام کجاست. فرزندان و همسرش چه کسانی هستند؟ و... به جای طرح موضوعات مهمی چون وظایف ما در قبال امام، علل غیبت، ...).

۴. معین کردن وقت ظهور؛

۵. ملاقات گرایی، به این معنا که هر کس ادعای دیدار با حضرت کند و یا ملاقات با آن حضرت را وظیفه معرفی نموده و یا آن را عادی جلوه دهد.

۶. عدم پیروی از ولایت فقیه و نایبان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

این چند مورد از جمله ده ها موردی است که ممکن است با مطرح شدن یا به وجود آمدنشان به پدیده «مهدویت» آسیب جدی برساند. (بر گرفته از کتاب اندیشه مهدویت و آسیب ها، محمدصابر جعفری)

ابوالادیان

... ابوالادیان تازه از مسافرت برگشته بود. وقتی به در خانه امام عسکری رسید صدای گریه شنید. خبردار شد که حضرت از دنیا رفته

است. از غصه، توان از دست داد. او نامه‌های زیادی را از شهر مدائن برای امام آورده بود. باید آن نامه‌ها را به جانشین امام می‌رساند. اما جانشین امام که بود؟

امام عسکری علیه السلام قبل از این که او به مسافرت برود گفته بود: «وقتی به سامرا بازگشتی، از خانه من صدای گریه می‌شنوی!».

- اگر چنین شد نامه‌ها را به چه کسی بدهم؟

- به کسی که پاسخ نامه‌های مرا از تو بخواهد. آن کس بر جنازه من نماز می‌خواند و از چیزهای همیان تو خبر می‌دهد.

ابوالادیان به این سه نشانه اندیشید. جمعی از مردم با جعفر کذاب بیعت می‌کردند. ابوالادیان تعجب کرد. جعفر انسان بدنامی بود. جنازه امام برای نماز آماده شد. جعفر خواست نماز بخواند، اما کودکی زیبا روی مثل ماه شب چهاردهم، از یکی از اتاق‌ها بیرون آمد و جعفر را کنار زد و گفت: «ای عمو برو عقب، من برای خواندن نماز بر جنازه پدرم سزاوارترم».

او مهدی، تنها فرزند امام عسکری علیه السلام بود. ابوالادیان اول تعجب کرد اما بعد، وقتی آن سه نشانه را در آن کودک دید، جانشین امام را شناخت. خواست دست او را ببوسد اما ...

ابوالادیان خدمتکار امام عسکری علیه السلام بود. او نامه‌های آن حضرت را نیز، به شهرهای مختلف می‌برد.

ابوالصالح

یکی از کنیه‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است که در بین شیعیان مشهور است و مورد علاقه آن‌هاست. بعضی از اعراب شیعه در دعاها



و درخواست‌های یاری‌شان، امام زمان را ابوالصالح صدا می‌زنند. ولی به معنای این نیست که خودش فرزندی به نام صالح دارد، شاید به دلیل اینکه ایشان رهبری انسان‌های شایسته را عهده دارند، به ایشان چنین لقبی داده شده است.

اثنی عشری

دوازده امامی

دانشمندان دلیل‌های بسیاری را از قرآن و احادیث پیامبران صلی الله علیه و آله نقل می‌کنند که امامت بعد از حضرت محمد صلی الله علیه و آله به امام علی علیه السلام و فرزندان شایسته‌اش می‌رسد. پیامبر صلی الله علیه و آله از طرف خداوند، نام همه این امامان را که دوازده نفرند به مردم معرفی کرده است. به شیعیانی که اعتقاد به دوازده امام دارند، اثنی عشری یا دوازده امامی می‌گویند. اکثریت شیعیان جهان از این گروه هستند.

احمد بن اسحاق

احمد می‌گوید: «روزی میهمان امام عسکری علیه السلام شدم. خواستم درباره‌ی جانشین پس از ایشان سؤال بپرسم، که امام آغاز سخن کرد و فرمود: ای احمد بن اسحاق، خدای تعالی از زمان آدم، زمین را خالی از حجت نگذاشته است و تا روز قیامت نیز خالی از حجت نخواهد گذاشت. به واسطه‌ی او بلا را از اهل زمین دفع می‌کند و به خاطرش باران می‌فرستد و برکت‌های زمین را آشکار می‌سازد. من با اشتیاق پرسیدم: امام و جانشین پس از شما کیست؟ شتابان برخاست و داخل اتاق دیگر رفت. سپس بازگشت در حالی

که کودکی سه ساله بر شانه اش داشت. صورت آن کودک همچون ماه شب چهارده می درخشید. امام عسکری علیه السلام فرمود: اگر تو در نزد خدای تعالی و حجت های او گرامی نبودی، این فرزندم را به تو نشان نمی دادم. او هم نام و هم کنیه رسول خداست. کسی که زمین را پراز عدل و داد می سازد همچنان که پراز ظلم و جور شده باشد...».

آن روز احمد بن اسحاق قمی از نشانه های فرزند امام پرسید. پس خود حضرت مهدی وَجَاءَ الْمُرُوءَی به سخن آمد و به او پاسخ داد و او شگفت زده و شادمان و بی قرار شد... احمد بن اسحاق قمی بزرگ شیعیان قم بود و در این شهر اقامت داشت. او از اصحاب امام جواد علیه السلام، امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام به حساب می آمد.

اخیر

در لغت یعنی: نیکان، مردمان نیک رفتار

در اصطلاح به جمعی از یاران خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه می گویند. آنان گروهی از ۳۱۳ یار معروف امامند، که در عراق به ایشان می پیوندند و در بین رکن و - مقام - در کنار خانه کعبه - با او بیعت می کنند. امام باقر علیه السلام فرمود: «سیصد و چند نفر به تعداد اهل بدر بین رکن و مقام با قائم ما بیعت می کنند. نجباء از اهل مصر، ابدال از اهل شام و اختیار از اهل عراق در بین آنانند...».

اصحاب کهف

گروهی از مردان مؤمن خدا که حکایتشان در ابتدای سوره کهف آمده است. آنان به خاطر ستم پادشاه زمانه شان «دقیانوس» همراه سگ



خود، به غاری پناه بردند. سپس به خواست خدا ۳۰۹ سال به خواب رفتند. وقتی از خواب برخاستند گمان بردند که یک روز یا کمی بیشتر در خواب بوده‌اند. آن‌ها گرسنه بودند، پس یک نفرشان به شهر رفت تا غذا تهیه کند. مردم شهر با دیدن سر و روی او و سکه قدیمی‌اش به او شک کردند. حاکم از حرف‌های او در تعجب شد. سرانجام مأموران و مردم با خوشحالی به دیدن دوستان او در غار رفتند. اما اصحاب کهف به غار بازگشتند و در غار پوشیده شد و دیگر هیچ کس آنان را ندید....

در روایت‌های ما نقل است که اصحاب کهف از یاران امام زمان هستند. آنان در هنگام ظهور آن حضرت زنده می‌شوند و به او می‌پیوندند.

امامت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف

مقام «امامت» امانت خداوند به انسان‌های برگزیده‌ای است که بعد از پیامبر ص برای رهبری مردم انتخاب شدند. این مقام به انسان‌هایی خاص داده شد، چرا که آنان این شایستگی را به صورت کامل برای ادامه دادن راه پیامبران داشتند.

مقام امامت اختصاص به سن و سالی خاص ندارد. بعضی - از پیشوایان ما در کودکی به این مقام رسیده‌اند و امام شده‌اند. اولین کسی که در کودکی، به امامت رسید امام جواد ع بود. آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف نیز در سن پنج سالگی است.

امام حسن عسکری ع

رنگ صورتش گندمگون، چشمانش درشت و سیاه، رخساره‌اش زیبا،

قامتش معتدل و اندامش مناسب بود. دوست و دشمن به برتری او در علم و بردباری، تقوا و همه خوبی‌ها اعتراف داشتند.

امام عسکری علیه السلام در سال ۲۳۲ قمری در مدینه به دنیا آمد. پدرش امام هادی علیه السلام و مادرش بانویی پارسا و شایسته به نام «خدیثه» بود که برخی از مردم از ایشان به نام «سوسن» یاد می‌کردند. در بیست و دو سالگی پدر گرمی‌اش امام هادی علیه السلام به شهادت رسید و او به عنوان یازدهمین پیشوا، عهده‌دار امامت شیعیان شد. مدت امامتش شش سال و عمر پربرکتش ۲۸ سال بود.

وقتی فرزند عزیزش «مهدی» پنج ساله بود، او با نیرنگ خلیفه عباسی در سال ۲۶۰ قمری به شهادت رسید و در خانه خود - در سامرا - به خاک سپرده شد. مرقد پاکش در کنار مرقد امام هادی علیه السلام قرار دارد.

امام عسکری علیه السلام چون به دستور خلیفه در محله عسکر سامرا با اجبار سکونت کرد، به عسکری معروف شد.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

دوازدهمین پیشوای شیعیان در شب نیمه شعبان سال ۲۵۵ قمری به دنیا آمد. او تنها فرزند امام عسکری بود و مادرش «نرگس خاتون» از نوادگان قیصر روم به حساب می‌آمد. نام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف (م.ح.م.د) است. اکثر علمای شیعه نام ایشان را به این صورت نقل می‌کنند. شاید به خاطر دوران بعد از غیبت صغرای امام، که دشمنان در تعقیب ایشان بودند و یارانش نمی‌خواستند آن‌ها به وجودش پی ببرند.

برای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف لقب‌هایی چون مهدی، حجت، صاحب

زمان، خَلَف صالح، امام زمان، قائم، منتظر، بقیة الله، ولی عصر و ... گفته شده است.

در روایات دینی ذکر شده که - در شکل و اخلاق به جدش پیامبر اکرم شبیه است. آخرین بار وقتی که آن حضرت در جمع مردم دیده شد. در هنگام خواندن نماز بر جنازه پدر بزرگوارش بود. پس از آن، غیبت صغری آغاز شد. شیعیان برای آن حضرت دو غیبت را برمی شمردند: صغری و کبری

در غیبت کوتاه مدت، امام زمان ۶۹ سال، یعنی از زمان شهادت پدر تا سال ۳۲۹ قمری، از نگاه مردم پنهان بود. در این مدت چهار تن از یارانش به عنوان نایب (نواب اربعه) با ایشان ارتباط داشتند و نامه‌ها و سخنانش را به مردم می‌رساندند. و پس از این مدت دوران غیبت بلند مدت آغاز گشت و تا ظهور آن حضرت ادامه دارد.

امداد غیبی

کمک‌های پنهانی خداوند

با خواندن بعضی از آیات قرآن مجید متوجه می‌شویم که خداوند برای مقابله با باطل، گاه از نیروهای پنهان و امدادهای غیبی استفاده می‌کند. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «قائم اهل بیت من، به نصرت الهی تأیید می‌شود».

نصرت الهی نمونه‌ای از امداد غیبی خدا در حمایت از حکومت امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام است. افکندن ترس در دل دشمن، حضور فرشتگان، نیروهای طبیعت مثل طوفان و باد و ... هم از عوامل امدادهای غیبی خداوند، در کمک به قیام امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام هستند.

انتظار

چشم دل به طلوع آفتاب دوازدهم داشتن؛ تا آسمان پیراهن عشق
به تن کند؛ دامن زمین پراز گل نرگس شود و در قل قل چشمه‌ها، نام
«مهدی» جوانه بزند. انتظار یعنی: حرکت، کوشش و تلاش و... پرواز
به سمت روشنی و نور.

انتظار در فرهنگ شیعیان واژه‌ای مقدس و آسمانی است. پیامبر اکرم
- مهربان‌ترین بنده‌ها - فرمود: «برترین عبادت‌ها انتظار فرج است».
به آسمان نگاه کن!

چقدر آب رفته است
و ماه، ماه منتظر
در آن به خواب رفته است



درخت‌ها از انتظار
چه رنگ‌رنگ گشته‌اند
پرنده‌ها به شاخه‌ها
تمام، سنگ گشته‌اند



صدای آه از زمین
به گوش ماه می‌رسد
نوشته روی جاده‌ها:
«کسی ز راه می‌رسد»



کسی که نسلِ روشنش



به آفتاب می‌رسد
به سبزه‌ها، درخت‌ها
به خاک و آب می‌رسد،



بیا که جاده‌ها تو را
بلند آه می‌کشند
و اسب‌ها به بوی تو
عنان به راه می‌کشند



بیا که آسمان پر از
پرنده‌های آهنی‌ست
بیا که عصر گریه‌ها
و خنده‌های آهنی‌ست

محمد کاظم مزینانی

انطاکیه

شهری‌ست مسیحی‌نشین که اکنون در کشور ترکیه قرار دارد،

اما در قدیم به امپراتوری روم تعلق داشت.

اهمیت این شهر برای مسیحیان مثل مدینه برای مسلمانان است.
چون آنان بعد از بیت المقدس، انطاکیه را دومین شهر بزرگ مذهبی
خود می‌دانند.

چرا که حضرت عیسی علیه السلام دعوت خود را از بیت المقدس آغاز کرد.
سپس گروهی از یارانش به انطاکیه هجرت کردند و دین مسیح در آن

جا گسترش یافت.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف پس از ظهور به این شهر می‌رود، سپس از غاری تورات و انجیل واقعی را بیرون می‌آورد، در مقابل یهودیان و مسیحیان از آن دلیل می‌آورد (و خود را حجت خدا می‌نامد) تا سرانجام بسیاری از آنان مسلمان می‌شوند.

اوتاد

جمع وتد است . وتد یعنی: میخ

سی تن از یاران مخصوص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف: آنان همواره و بی دریغ به امام خدمت می‌کنند. وقتی یکی از دنیا برود، انسان شایسته دیگری جانشین او می‌شود.

امام صادق علیه السلام فرموده است: «در زمان غیبت، برای مهدی علیه السلام سی نفر همراه وجود دارد که با حضور آن‌ها هیچ گونه وحشتی بر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف، به وجود نخواهد آمد.»

این گروه گویی همچون کوه‌هایی استوار و پابرجا، همواره در خدمت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف حضور دارند.

بابیت و بهائیت

سیدعلی محمد شیرازی در سال ۱۲۳۵ قمری در شیراز به دنیا آمد. در کودکی خواندن و نوشتن آموخت. مدتی به کربلا رفت و درس عرفان و تفسیر و ... خواند. استاد او سید کاظم رشتی بود که پیشوای فرقه شیخیه به حساب می‌آمد. بعد از مرگ رشتی، او بیست و چهار سال داشت؛ که ادعا کرد باب و واسطه رسیدن به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است.

او قرآن را به خواسته و خیال خود تفسیر می‌کرد و به دروغ می‌گفت از طرف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مأمور است تا مردم را موعظه و راهنمایی کند. به چند شهر مثل مکه و بوشهر سفر کرد و مردم را به اعتقادات خود فراخواند. گروهی به او علاقه مند شدند. سرانجام ادّعی خود را تغییر داد و خود را «مهدی موعود» نامید. سپس گفت نبوت و رسالت از اوست. آن‌گاه بر علیه اسلام حرف زد و مدعی شد که خداوند دین جدیدی به اسم «بیان» بر او فرستاده است. سید علی محمد در این کتاب، خود را بالاتر از همه پیامبران خدا دانست و جمعی از افراد شیخیه به او ملحق شدند.

سرانجام به دستور والی فارس در سال ۱۲۶۱ قمری دستگیر و به شیراز آورده شد. آن‌گاه بین او و علمای شیعه امامیه جلسه مناظره گرفتند. او در آن مناظره شکست خورد و اظهار پشیمانی کرد. مدتی به تبعید رفت، اما باز هم به کار خود ادامه داد. سرانجام به دستور امیرکبیر - صدر اعظم ناصرالدین شاه - در شهر تبریز تیرباران شد. پس از او مدعی دیگری به نام حسینعلی بهاء آمد و ادعی پیامبری و حتی خدایی کرد و با کمک و حمایت بیگانگان دینی ساختگی به نام بهائیت ایجاد کرد. الآن پایگاه بهائیت شهر عکای فلسطین اشغالی و در حمایت اسرائیل است.

بیت المقدّس

اولین قبله مسلمانان

شهری است مقدس که خانه بسیاری از پیامبران خدا بوده است. آن را پیامبران ساخته‌اند و در خاک پاکش، نماز گزارده‌اند و از آن به

آسمان رفته‌اند.

امام علی علیه السلام از این شهر - وقتی زمان ظهور نزدیک می‌شود - به عنوان بهترین خانه‌ها یاد کرده است: «... بهترین خانه‌ها در آن روز (ظهور) بیت المقدس است و بر مردمان زمانی می‌آید که هر کدامشان آرزو می‌کنند از ساکنین آن باشند».

حضرت مسیح علیه السلام در بیت المقدس، پشت سر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف نماز می‌گذارد. و سرانجام در آن سرزمین مقدس نیز از دنیا می‌رود و امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف بر جنازه ایشان نماز می‌خواند. سپس پیکر پاکش را در کنار مزار مادرش حضرت مریم علیها السلام به خاک می‌سپارد.

بیعت

یکی از اتفاق‌های مهم در آغاز ظهور، بیعت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف با یارانش در مسجد الحرام است. اولین بیعت کننده با حضرت، فرشته بزرگ خداوند جبرئیل است. از امام باقر علیه السلام نقل است: «... نخستین کسی که با او (مهدی) بیعت می‌کند، جبرئیل است. سپس آن ۳۱۳ نفر...».

این بیعت در مسجد الحرام، بین رکن و مقام انجام می‌شود.

بیعت نامه

در هنگام بیعت بین امام و یاران، بیعت نامه‌ای از سوی حضرت به آنان نشان داده می‌شود. امام علی علیه السلام در روایتی، به نوشته‌های آن بیعت نامه اشاره کرده است: «... با او بیعت می‌کنند که هرگز دزدی نکنند. فحشا انجام ندهند. به مسلمانی دشنام نگویند. به ناحق، خون کسی را نریزند. به آبروی کسی لطمه وارد نسازند. به خانه هیچ



کس هجوم نبرند. انسانی را به ناحق زنند. طلا، نقره، گندم و جو ذخیره نکنند. مال یتیم نخورند. درباره آن چه که یقین ندارند، گواهی ندهند... .

امام هم در حق خود تعهد می‌کند که: جامه‌ای مثل جامه آنان بر تن کند. مرکبش همچون مرکب آنان باشد. زمین را به یاری خدا، پر از عدالت سازد، آن چنان که پراز ستم شده است. برای خود دربان و نگاهبان اختیار نکند...».

بقیة الله

بقیة یعنی: بازمانده، بقیه و آن چه که از چیزی باقی گذاشته شود.

درباره ترکیب «بقیة الله» در قرآن و روایات ائمه علیهم السلام به خوبی بیان شده است. تمام پیامبران و پیشوایان الهی بقیة الله اند. چون پس از مبارزه با دشمنان، برای ملتها و قومها باقی می‌مانند. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تنها باقی مانده بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و امامان: و جانشین آنهاست.

در زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم: «سلام بر امامان... که بقیة الله هستند».

امام باقر علیه السلام فرمود: «نخستین سخن امام زمان بعد از ظهورش، این آیه است که: «بقیة الله برایتان بهتر است اگر ایمان دارید». آن گاه می‌فرماید: «منم بقیة الله و حجت و خلیفه او در میان شما». در آن میان هر کس برایشان سلام می‌کند و می‌گوید: «السلام علیک یا بقیة الله فی ارضه».

پرچم امام

در روایت‌های دینی آمده است که: «پرچم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الکریم در هنگام ظهور، همان پرچم پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله است». امام صادق علیه السلام فرمود: «پرچم رسول خدا همراه اوست». شخصی پرسید: «آیا در نزد اوست یا این که برایش می‌آورند؟» پاسخ داد: «جبرئیل آن را خواهد آورد». سپس ادامه داد: «با آن پرچم بر هیچ (قوم ستمگری) نمی‌گذرد مگر آن که خداوند آنان را هلاک می‌سازد». روزی امام صادق علیه السلام به ابابصیر - که از یارانش بود - فرمود: «... جنس آن پرچم از برگ بهشتی است...».

پرچم‌های سیاه

انقلابی بزرگ همه خراسان^۱ را در برمی‌گیرد. مردم پرچم‌های سیاهی در دست می‌گیرند و آنها را به اهتزاز درمی‌آورند. آغاز این انقلاب در آستانه ظهور امام است. امام باقر علیه السلام فرمود: «پرچم‌های سیاهی از خراسان بیرون می‌آید و به سوی کوفه در حرکت می‌شوند. پس، وقتی مهدی ظاهر شود، آنان کسی را برای بیعت به سوی او روانه می‌کنند».

پیراهن مهدی

سرشار بوی پیامبر صلی الله علیه و آله. بوی احد، بوی کوچه‌های مکه و خانه آسمانی کعبه. پیراهنی که عطر یاد خدا بر خود دارد. ابابصیر از امام صادق علیه السلام نقل کرد که: «پیراهن رسول خدا صلی الله علیه و آله که

۱. خراسان در قدیم قسمت‌های زیادی از ایران، افغانستان، ترکمنستان، تاجیکستان و ازبکستان امروزی را شامل می‌شد.



در روز احد به تن داشت، در تن او است...».

این پیراهن یکی از میراث‌هایی است که از سوی پیامبر ﷺ برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مانده است.

توقیع

زمانی فرا رسید که حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف برای یاران خود «توقیع» فرستاد که: «از هیچ کس چیزی نگیرند، از گرفتن سهم امام خودداری کنند و خود را به بی‌خبری بزنند». مردی ناشناس به نزد محمد بن احمد - از یاران امام - آمد. خود را در لباس دوست نشان داد و در جایی خلوت گفت: «من مالی به همراه خود دارم که می‌خواهم آن را به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف برسانم».

محمد به او نگریست، ماجرا را فهمید و گفت: «اشتباه می‌کنی، من از این موضوع بی‌خبرم». مرد ناشناس آن قدر آمد و رفت و به محمد مهربانی کرد تا او راضی شود. اما محمد که می‌دانست او جاسوس خلیفه است، خود را به نادانی زد و او را کمک نکرد.

به امضاء کردن نامه و فرمان و یا پاسخ بزرگان به سؤال‌ها و درخواست‌ها «توقیع» گویند. در کتاب‌های روایتی، توقیع به قسمتی از نوشته‌های ائمه عجل الله تعالی فرجه الشریف اطلاق می‌شده است، اما بیشتر آن‌ها از نظر حجم و تعداد، توقیع‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. این نامه‌ها را گاه خود حضرت می‌نوشت، گاه به شکل شفاهی به نایب‌هایش می‌گفت، آن وقت آن‌ها می‌نوشتند و به مردم می‌دادند.

جبرئیل

یکی از چهار فرشته بزرگ خداوند است. آن سه فرشته دیگر میکائیل،

اسرافیل و عزرائیل هستند و مقام جبرئیل از آن‌ها بالاتر است. او ارتباط دهنده بین خداوند و پیامبران بود. از حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام در مقابل فرعونیان حمایت کرد. به حضرت داود عَلَيْهِ السَّلَام آموخت که چگونه زره بسازد.

و حضرت ذکریا عَلَيْهِ السَّلَام را به تولد حضرت یحیی عَلَيْهِ السَّلَام و حضرت مریم عَلَيْهَا السَّلَام را به تولد حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَام بشارت داد. در قرآن وقتی به «روح القدس» برمی‌خوریم، منظور جبرئیل است؛ هر چند با نام‌های دیگر هم گفته شده است. جبرئیل اولین بیعت کننده با امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام است. او در قیام بزرگ امام حضور دارد و فرشتگان بسیاری به دنبالش هستند، تا به امام یاری برسانند.

جزیره خضرا

در بعضی از کتاب‌ها نوشته‌اند: «جزیره خضرا محل زندگی حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَام و فرزندانشان در دوران غیبت است». بسیاری از دانشمندان شیعه با این عقیده مخالفند و می‌گویند داستان جزیره خضرا واقعیت ندارد. در میان آنان کسانی مثل علامه «کاشف الغطاء»، «آقا بزرگ تهرانی»، «علامه شوشتری» و «جعفر مرتضی عاملی» دیده می‌شوند.

اما «مثلث برمودا» اسم یک جزیره در اقیانوس اطلس است. امروزه بعضی از نویسندگان ادعا کرده‌اند که جزیره خضرا همین مثلث برمودا است، در حالی که این دو منطقه در دو نقطه جداگانه از کره زمین قرار دارند. جزیره خضراء ادعا شده در اندلس یا اسپانیا است.

جعفر کذاب

او برادر امام حسن عسکری علیه السلام است. جعفر به خاطر همنشینی با بدکاران، منحرف شد و به راه راستِ پدران پاکش نرفت. وقتی امام عسکری به شهادت رسید، با حیلۀ بسیار به میدان آمد و ادعای امامت کرد. بعد به میان مردم رفت و خود را صاحب عزا نشان داد تا هر که می‌آید به او تسلیت بگوید و به او دست بیعت بدهد. سپس آماده شد تا بر جنازهٔ برادر نماز بخواند. همگان متحیر شدند. ناگهان کودکی نورانی جلو آمد و عمو را کنار زد، او مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بود. جعفر ناباورانه کنار رفت و همهٔ نقشه‌هایش، نقش بر آب شد. اما مأموران خلیفه را تحریک کرد تا به آن حضرت و خانۀ امام عسکری علیه السلام حمله کنند. دست آن‌ها به امام نرسید و امام از چشم‌ها پنهان شد.

جعفر عمر کوتاهی کرد. بعضی از تاریخ نویسان شیعه می‌گویند او تا به آخر عمر بر ادعای خود پافشاری کرد. بعضی هم - مثل مرحوم کلینی - نقل می‌کنند که او توبه کرد. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف هم در توقیعی به توبهٔ او اشاره کرد و فرمود: «راه جعفر راه برادران یوسف است که سرانجام توبه کردند و گناهشان بخشیده شد».

به جعفر به خاطر این کذاب می‌گفتند، چون به دروغ می‌گفت «امام» است.

جمعه

روز دل انگیز دل تنگی و شگفتن دلنامه‌های سوختگان. روزی که چشم‌ها از عطش آفتابِ پشت ابر دردمند است. قلب‌ها به عشق او تندتر از همیشه می‌تپد و در نبض جاده‌ها، صدای تیک‌تاک انتظار،

بلند است.

«جمعه» روز عید است. روز خداست. روز روشنی و روشنایی است. روز توجه مؤمنان به مهدی ست و روز انتظار آنان است در پشت پنجره حسرت. در روز جمعه خواندن زیارت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و دعا برای تعجیل درآمدنش و خواندن دعای ندبه مستحب است، چرا که امید ظهور امام در این روز، بیشتر از روزهای دیگر است.

سهم من از نبودنت این جا
شب و تاریکی و شکیبایی ست
شب و یک پنجره به سمت خیال
شب و یک آسمان تنهایی ست



گاه شب‌ها کبوتر یادت
می‌نشیند کنار پنجره‌ام
می‌شود صاف و روشن از نفسش
شیشه سرد و تار پنجره‌ام



عطر جمعه دوباره پیچیده ست
در هوای غریب و خسته من
کاش می‌شد دوباره پر بکشد
دل تنها و پر شکسته من...



آه بی تو چقدر غم‌گینند
جمعه‌های غریب و بغض آلود



می شود در غروب نمناکش
گریه های پراز ترانه سرود



باز هم یک شب سیاه و کبود
چشم ها خیس و دست به دعا
می شود در میان پنجره دید
جاده ای سمت روشنایی ها

فائزه آمیغی

حجّت

در لغت یعنی: برهان و دلیل، که با آن حریف را قانع یا دفع کنند.

این لغت در قرآن چند بار به کار رفته است.
از امام رضا علیه السلام سؤال شد: «آیا زمین (هیچ وقت) از حجّت خالی می ماند؟».

پاسخ فرمود: «اگر زمین (به اندازه یک چشم بر هم زدن) از حجّت خالی باشد، اهلش را فرو می برد.».

در اعتقاد شیعیان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف آخرین حجّت خداوند در زمین است. آنان در بیشتر خطابه هایشان به حضرت می گویند:
«حجة بن الحسن عسکری...».

حسین بن روح

«حسین بن روح نوبختی» سومین نایب خاص از نایبان چهارگانه

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

او گوینده حدیث، متکلم، فقیه و دانشمند شیعه ایرانی بود. شیعیان بغداد به او احترام می‌گذاشتند و محمد بن عثمان - نایب دوم امام عجل الله تعالی فرجه الشریف - به او اطمینان و اعتماد داشت.

محمد بن عثمان از دو یا سه سال قبل از مرگ خود، بعضی از شیعیان را به سوی حسین بن روح می‌فرستاد و بعضی وقت‌ها، به جانشینی او بعد از خودش، اشاره می‌کرد.

نوبختی از سال‌های ۳۰۵ تا ۳۲۶ قمری به عنوان نایب سوم امام زمان و واسطه بین ایشان و مردم انتخاب شد. این دستور از طرف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف صادر شده بود.

او در دربار خلیفه عباسی نفوذ داشت. به همین خاطر در دوران نیابتش به راحتی با مردم در ارتباط بود. اما در سال‌های آخر به خاطر دگرگونی اوضاع حکومت، به زندان افتاد. اما هیچ‌گاه حرفی از محل امام نزد. سپس در سال ۳۲۶ قمری از دنیا رفت. قبرش در بغداد است.

حکومت جهانی

وقتی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بیاید، زمین به او سلام می‌کند. درخت‌ها دوباره متولد می‌شوند و چشمه‌ها و رودها، از نو زلال می‌شوند... حکومت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف منحصر در منطقه یا کشور خاصی نیست. رفته رفته همه جا در تسخیر دولت او در خواهد آمد، تا آن که همه زمین را از عدل و برابری پُر کند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «پیشوایان بعد از من دوازده نفرند. اولین آنان تو هستی ای علی و آخرین آن‌ها قائم است. هم او که خداوند به

دستانش مشارق و مغارب زمین را فتح خواهد کرد».

به همین خاطر اسلام تنها دین کامل و حقیقی بشریت است. در این روز همه مردمان از هر نژاد و زبان، مطیع اسلام خواهند شد و به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف عقیده پیدا خواهند کرد.

حکیمه خاتون

امام عسکری علیه السلام گفت: «عمه جان، پیش ما بمان، زیرا امشب فرزندی به دنیا می‌آید که خداوند سراسر زمین را به علم و ایمان و هدایتش زنده می‌گرداند».

عمه، حکیمه خوشحال شد. دلش نیامد نرگس (همسر امام) را تنها بگذارد. مونس همیشگی‌اش بود. با مهربانی به برادرزاده‌اش گفت: «چشم می‌مانم!».

امام خوشحال شد. شب به آخر رسید. عمه حکیمه کنار نرگس نماز و دعا خواند. آسمان زیباتر از همیشه شده بود. ناگهان رنگ از صورت نرگس پرید. عمه حکیمه نگران شد. نرگس چشم به آسمان دوخت و دعا خواند. امام عسکری به عمه نرگس گفت: «سوره قدر را بخوان!». او شروع به خواندن کرد. نرگس هم خواند. عمه حکیمه چیز عجیبی دید. کودک نرگس در شکمش همراه او شروع به خواندن کرده بود. ناگهان پرده‌ای از آسمان فرو افتاد و بین او و نرگس قرار گرفت. عمه حکیمه سراسیمه به اتاق دیگر رفت. امام را دید که لبخند می‌زند و دعا می‌خواند. دوباره به اتاق برگشت. پرده‌ای ندید. شگفت زده شد. در اتاق بوی عطر تازه پرواز می‌کرد. مهدی به دنیا آمده بود...

«حکیمه خاتون» دختر امام جواد علیه السلام و عمهٔ مهربان امام عسکری علیه السلام

بود. وقتی نرگس، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را باردار بود حکیمه به او سر می زد و همدم تنهایی اش می شد. او بانویی دانشمند بود، از امامان علوم اسلامی را آموخته بود و از آنان روایت های دینی نقل می کرد. حضرت حکیمه خاتون از راویان مورد اعتمادی است که روایت های مختلفی از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف دارد. او در سال ۲۷۴ قمری از دنیا رفت و در پایین پای امام حسن عسکری علیه السلام به خاک سپرده شد.

خاتم الاوصیاء

به معنای: آخرین نفر از جانشینان پیامبر صلی الله علیه و آله.

لقبی است از لقب های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف. به ایشان خاتم الائمه نیز می گویند.

خراسانی

یکی از نشانه های ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، خروج مرد خراسانی است، به سمت شهر کوفه. این مرد به خوبی معرفی نشده است.

خورشید پشت ابر

از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف توقیعی به اسحاق بن یعقوب رسید که قسمتی از آن چنین بود: «... اما چگونگی استفاده جامعه و مردم از من در عصر غیبت، درست همانند بهره وری زمین و پدیده هایش از خورشید است؛ در هنگامی که ابر آن را از چشم ها بپوشاند».

امام همچون خورشید پشت ابر، هر چند در پس پرده غیبت است اما نور ولایت و برکتش بر همه عالمیان تابنده است.

دجال

دجال مردی ستمگر است. کارش گمراه کردن مردم و دشمنی با خداست. وقتی دجال خروج می‌کند، آن زمان، یکی دیگر از نشانه‌های ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بر شیعیان آشکار شده است.

دجال در دین‌های یهود، مسیحیت و اسلام، بدنام است و پیروان این ادیان، او را به عنوان مردی حيله‌گر و ظالم، در آخرالزمان، می‌شناسند. در مورد شخصیت دجال حرفها و احتمال‌های دیگری هم هست.

امام علی رضی الله عنه فرموده است: «بدبخت کسی است که بگوید دجال راستگوست و خوشبخت کسی است که او را دروغگو بخواند، او یک چشم است...».

دعای افتتاح

دعایی مشهور با فرازهایی زیبا و عرفانی است.

دعای افتتاح به وسیله شیخ محمد بن عثمان بن سعید عمری - نایب خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف - صادر شد. و در سند معتبری نقل است که امام به شیعیان فرمود: «در هر شب ماه رمضان این دعا را بخوانید که دعای این ماه را ملائکه می‌شنوند و برای صاحبش استغفار می‌کنند...».

دعای عهد

دعای دل‌شیعیان، در صبحگاه و شامگاهان. در تنهایی و جمع. در لابه‌لای گریه‌ها و ندبه‌ها.

«... خدایا اگر مرگ من فرا رسد در حالی که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور نکرده باشد، پس از او مرا از قبرم برآور و به یاری او سعادت‌مندم کن!»
دعای عهد، دعایی مشهور است که بر خواندنش در دوران غیبت، سفارش بسیاری شده است. امام صادق ع فرمود: «هر کس چهل صبحگاه این دعا را بخواند، از یاوران حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد بود. و اگر پیش از ظهور آن حضرت بمیرد، خدای تعالی او را زنده خواهد کرد تا در رکاب امام جهاد کند و به شماره هر کلمه از آن، هزار حسنه برایش نوشته می‌شود و هزار کار بد از او محو می‌گردد!».

دعای فرج

دعایی آسمانی، که آسودگی از غم و بیماری و اندوه را در پی دارد. و شیعیان محب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را به قلۀ دلدادگی او پرواز می‌دهد. این دعا را امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به یکی از شیعیان خود - محمد بن احمد - آموخت. این دعا در خواب، در شهر بغداد به وی آموخته شد.

دعای ندبه

دل به ندبه پیوند دارد مثل پیوند ساقه به آب. مثل چشمه با نسیم و هم‌آوازی صبح با صدای چلچله‌های مهربانی...
ندبه آوازی ست از جنس پرنیان نسیم. ندبه صداست. زاری ست، گریه و مویه و فریاد است. صدایی از پشت حنجره جان، به سوی کسی که آفتاب در آغوش دارد. اسم بهشت در پیشانی اوست و بوی خدا از سخنانش جاری ست.

ندبه سرآغازی ست بر دوستی با حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف. این دعای مشهور، مستحب است در چهار عید اسلامی یعنی: عید فطر، عید



قربان، عید غدیر و روز جمعه، خوانده شود.

ذوالفقار

«ذوالفقار» شمشیریست با داستانی پرماجرا.

این شمشیر ابتدا از پیامبر ﷺ بود. سپس وقتی شمشیر امام علی علیه السلام در نبرد احد - در صدر اسلام - شکست، پیامبر ﷺ آن را به او هدیه داد. علامه مجلسی می‌گوید: «ذوالفقار از آسمان برای پیامبر ﷺ نازل شد و ایشان آن را به حضرت علی علیه السلام بخشید».

این شمشیر سپس به امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام و سرانجام به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الترتیب به ارث رسید.

امام صادق علیه السلام فرمود: «... در روز احد فرشته‌ای که اسمش رضوان بود از آسمان ندا داد: «لا سیف الا ذوالفقار و لا فتی الا علی...»^۱.

رجعت

در لغت یعنی: بازگشت. برگشتن به جایی که پیش‌تر در آن جا بوده است.

در اصطلاح یعنی: بازگشت دو گروه، یکی از مؤمنان و دیگری از کافران (پس از مرگ) به دنیا، به همان صورت که در گذشته بوده‌اند. مؤمنان پس از ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الترتیب شاد و مسرور می‌شوند و در کنار آن حضرت هستند. اما کافران به خاطر ذلت و بیچارگی در حسرت و اندوه خواهند بود.

عده زیادی از دانشمندان شیعه، معتقد به رجعت هستند. امام

۱. شمشیری نیست مگر ذوالفقار و جوانمردی نیست مگر علی... .

صادق علیه السلام اعتقاد به رجعت را یکی از شرایط ایمان دانسته‌اند. اما اهل سنت رجعت را نمی‌پسندند و رد می‌کنند.
در قرآن هم آیاتی هست که دلالت بر رجعت و اهمیت و درستی آن دارد.^۱

مثل ماجرای حضرت عَزیر که پس از یکصد سال زنده شد.
گویند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، امام علی علیه السلام، امام حسین علیه السلام و دیگر معصومین، پیامبران و مؤمنان و ... از کسانی هستند که بعد از حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف، به سوی دنیا رجعت می‌کنند.

رساله علمیه

از آغاز غیبت کبرای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف نیاز شدید شیعیان به دانستن احکام شرعی، علمای دین را بر آن داشت تا کتاب‌هایی در این زمینه بنویسند. این تألیف‌ها به طور جدی از اواخر قرن چهارم هجرت شروع شد. فقیهان دین از طریق نوشته‌هایشان فتواها و نظریه‌هایشان را در زمینه‌های مختلف دینی، به مردم می‌رساندند. سرانجام در زمان ما این نوشته‌ها به شکلی منسجم و تدوین شده، انتشار یافته است. معمولاً کتابهای فقهی و احکام به اسم رساله عملیه یا احکام و توضیح المسائل معروف است.

رکن و مقام

رکن و مقام محل بیعت با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است. امام سجاد علیه السلام فرمود: «بهترین مکان بین رکن و مقام است».
هر یک از چهار زاویه کعبه را یک «رکن» می‌گویند. اگر رکن بدون

۱. بقره (۲): ۵۵، ۵۶، ۷۲، ۷۳، ۲۴۳، ۲۵۹ و آل عمران (۳) آیه ۲۹.

پسوند به کار برود، منظور از آن «حجرالاسود» است. «مقام» هم به جایگاهی می‌گویند که قدم در آن قرار می‌گیرد یا شخصی در آن جا می‌ایستد. منظور از مقام در این جا «مقام ابراهیم» در مسجد الحرام - کنار کعبه - است و جایی مقدس و مهم به شمار می‌آید.

زمینه سازان ظهور

در آستانه ظهور امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف حرکت‌هایی شکل می‌گیرد که زمینه ظهور ایشان را فراهم می‌سازد. از حضرت محمد صلی الله علیه و آله نقل است که فرمود: «افرادی با بیرق‌های سیاه از ناحیه مشرق می‌آیند که دل‌های آنها مانند قطعه‌های فولاد محکم است. پس هر کس قیام آنان را شنید، برای بیعت به سویشان بشتابد هر چند لازم باشد با سینه بر روی برف برود...».

پیش از انقلاب جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اتفاقات زیادی رخ خواهد داد. قیام‌های مختلفی پدید خواهد آمد. دشمنان در گوشه و کنار جهان سربلند خواهند کرد و یاران آن حضرت نیز به یاری دین بر خواهند خاست.

با توجه به روایت‌های مختلفی که از امامان عجل الله تعالی فرجه الشریف به دست ما رسیده، انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی؛ نیز از جمله زمینه سازان ظهور آن حضرت قلمداد می‌شود.

زن و فرزند امام

درباره این که آیا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف صاحب همسر و فرزند است، دیدگاه دانشمندان شیعه مختلف است و در این باره سه نظر ذکر شده

است:

۱. ایشان ازدواج نکرده است.
 ۲. ازدواج کرده است، ولی فرزند ندارد.
 ۳. ازدواج کرده است و فرزندان هم دارد.
- هر کدام از این سه نظر را جمعی از علماء گفته‌اند و برای خود دلیل آورده‌اند. هر چند هر سه مورد فقط احتمال است.

زیارت آل یاسین

با بیست و سه سلام آغاز می‌شود. سلامی به آل یاسین که خاندان پاک پیامبرند و سپس سلام‌های پاک و پیچیده در عطر روشنی، به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و آن‌گاه تجدید عهد....

زیارت آل یاسین از زیارت‌های مشهور امام است و ابو جعفر محمد بن عبدالله بن جعفر حمیری آن را نقل کرده است. حمیری مردی بزرگ و پارسا بوده و با امام مکاتبه داشته است. به همین خاطر این زیارت را از امام گرفته است.

زیارت ناحیه مقدسه

«... اسب تو شتابان و شیون‌کنان شیهه می‌کشید، گریان بود و به سوی خیمه‌هایت رهسپار شد. همین که زنان حرم اسب تو را به هم ریخته و نالان دیدند و زین اسب تو را واژگون؛ از خیمه‌ها بیرون آمدند، گیسوان خود پریشان کردند و سیلی بر صورت خود زدند...»^۱

برخی زیارت ناحیه را از نوشته‌های سید مرتضی - عالم بزرگ شیعیان - دانسته‌اند.

۱. قسمتی از زیارت ناحیه مقدسه.

برخی آن را به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف نسبت داده‌اند. ممکن است اصل آن از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف نقل شده باشد، اما سید مرتضی بخش‌هایی را به آن اضافه کرده است. متن آن خطابی است به امام حسین عجل الله تعالی فرجه الشريف و یاران وفادارش در کربلا.

سامرا

دومین شهری است که خلفای عباسی آن را در ۱۲۰ کیلومتری شمال بغداد بر کنار شرقی دجله بنا کردند. معتصم عباسی آن را «سُرمَن رای» نام گذاشت، یعنی هر که آن را ببیند مسرور می‌شود. سپس در زبان‌ها به آن سامرا گفته شد.

اجساد پاک امام هادی عجل الله تعالی فرجه الشريف، امام حسن عسکری عجل الله تعالی فرجه الشريف، نرجس خاتون، حکیمه خاتون و چند بزرگوار دیگر در این شهر دفن است. این امامان در جایی دفن هستند که اردوگاه و عسکر لشکریان معتصم در آن جا بود. به همین خاطر به آن دو امام «عسکریین» می‌گفتند. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف در این شهر به دنیا آمده‌اند و سرداب مقدس نیز در کنار حرم پاک امامان عسکریین قرار دارد.

تکه‌ای از بهشت خدا در شهر سامرا

خانه‌ای که آرامگاه دو پیشوای بزرگوار، امام هادی عجل الله تعالی فرجه الشريف و امام عسکری عجل الله تعالی فرجه الشريف بوده است. وقتی امام هادی عجل الله تعالی فرجه الشريف چشم از دنیا فرو بست، در خانه خود در همین سرای آسمانی، به خاک سپرده شد. پس از ایشان فرزندشان امام عسکری عجل الله تعالی فرجه الشريف نیز در کنار پدر در خاک آرمیدند. چون دور تا دور این خانه در حصار عباسیان بود، مردم شیفته اهل بیت عجل الله تعالی فرجه الشريف، مخفیانه به زیارت حرم این دو امام مظلوم می‌آمدند.

این ارتباط روز به روز بیشتر شد و تا امروز - بیشتر از گذشته - ادامه دارد.

در کنار این دو امام، مقبره دو بانوی پاک قرار دارد: نجس خاتون همسر امام حسن عسکری علیه السلام و مادر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و نیز حکیمه خاتون عمه امام حسن عسکری علیه السلام؛ وقتی به ضلع غربی آستانه برویم در آن جا به «سرداب» سلام می دهیم. سرداب محل عبادت و تولد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

وقتی اسمش را می خوانیم به غربت می اندیشیم، و به امان مظلومی که همه بهشت در قباله سخاوت و جودشان بود اما ... در زمین هیچ کس قدرشان را ندانست. امام هادی علیه السلام ... امام عسکری علیه السلام ... و امام مهربان تر از برگ باران، مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.

سرداب مقدس

خاکش، خاک ملکوت، دیوارهایش از جنس دیوارهای عرش خدا؛ بر پنجره هایش کبوتران هفت آسمان و بر فضایش، عطر رُنا جاری ... سرداب مقدس خانه انبیاست. مامن امامان عترت آفتاب و زمینش، بوسه گاه هزار هزار فرشته، تا همیشه ...

سرداب سامرا محل زندگی و عبادت امام هادی علیه السلام امام عسکری علیه السلام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و محل تولد ایشان بوده است. ملاقات بیشتر آنانی که در زمان امام عسکری علیه السلام به دیدن امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف آمده اند، در این سرداب بوده است.

برای سرداب آداب خاصی هست، که در کتابهای دعا ذکر شده است.

سفیانی

او از نسل ابوسفیان است. در منطقه شام خروج می‌کند و بسیاری از مسلمانان را با دروغ‌گویی خود، فریب می‌دهد. سفیانی اعلام می‌کند که دیندار است. دایم ذکر یا رب یا رب بر لب اوست و با این نیرنگ، سرزمین‌های بسیاری از مسلمانان را به تصرف درمی‌آورد. آن‌گاه شیعیان را در نجف و کوفه قتل عام می‌کند.

خروج سفیانی هم از نشانه‌های ظهور است. مدت حکومتش نه ماه است. سرانجام با سپاه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الصواب در منطقه بیداء (بین مکه و مدینه) نبرد می‌کند و به خواست خداوند همه لشکریانش - جز چند نفر - در زمین فرو می‌روند و هلاک می‌شوند. در مورد شخصیت و خصوصیات سفیانی، حرف‌های مختلف و بسیار نقل شده است.

سید حسنی

امام صادق علیه السلام: «... و آن‌گاه که (سید) حسنی خروج خود را آغاز می‌کند، اهل مکه بر او هجوم آورده، او را به قتل می‌رسانند و سراو را بریده، برای شامی می‌فرستند و در این هنگام صاحب الامر ظهور خواهد کرد...».

درباره سید حسنی، گویند که او از منطقه دیلم خروج می‌کند. علامه مجلسی از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که او جوانمرد خوشرویی است که از طرف دیلم خروج می‌کند و با بیان شیوایی که دارد، فریاد می‌زند: «ای آل احمد!» ... آن‌گاه مردانی همانند قطعه‌های آهن، بر اسب‌های چابک سوار گشته و حربه [= اسلحه]‌هایی به دست می‌گیرند. پیوسته ستمگران را می‌کشند تا این که وارد کوفه می‌شوند... سید حسنی آن

خود، خانه معین و مکان خاصی ندارد.

شعبان

ماه تولد دوباره نور، و رویش آفتاب بیداری در آسمانِ ظلمت... در ماه شعبان مناسبت‌های دل‌انگیزی همچون تولد امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام، امام سجاد عَلَيْهِ السَّلَام و حضرت عباس عَلَيْهِ السَّلَام وجود دارد. به آن شعبان المعظم می‌گویند چون ماه بزرگ و با عظمتی است. امام زمان عِنَّا اللَّهُ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ در پانزدهم این ماه، در شهر سامرا متولد شد. شعبان ماه هشتم از ماه‌های قمری است و شب نیمه شعبان را «لیلة البرات» می‌گویند. چون در آن شب، برات آزادی از آتش، به مؤمنان و اهل تقوا تقدیم می‌شود.

شمایل مهدی

درباره شمایل و اوصاف امام زمان عِنَّا اللَّهُ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ چه در زمان ولادت و کودکی، و چه در زمان ظهور، روایت‌های مختلفی از امامان ذکر شده است. این سخنان چند دسته هستند که با شرح و توضیح در کتاب‌های معتبر آورده شده‌اند. مثلاً نقل شده است:

«یعقوب منقوش از جمله کسانی است که به خانه امام عسکری عَلَيْهِ السَّلَام رفته و امام زمان عِنَّا اللَّهُ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ را زیارت کرده است. او می‌گوید در آن جا کودکی دیدم هشت تا ده ساله، با پیشانی درخشان و روی سفید؛ دو چشم براق داشت و دو کتف ستبر و دو زانوی برگشته. در گونه راستش خالی بود و...».

امام رضا عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: «قائم ما اوست که چون ظهور کند، در سن پیران است اما سیمایی جوان دارد...».

امام باقر علیه السلام فرمود: «... او انسانی ست سرخ و سفید، دارای چشمانی گرد فرو رفته، ابروانی پرپشت و شانه‌ای پهن...».

امام علی علیه السلام فرمود: «مهدی دارای چشمانی سیاه و درشت است. موهایی مجعد، و خالی بر گونه دارد...».

شیعه

... جابر سرپا شوق بود. دایم به سیمای پیامبر صلی الله علیه و آله می‌نگریست و آرامش می‌گرفت. ناگهان کسی از دور نمایان شد. پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند زد. علی علیه السلام بود. پیامبر که نگاهش می‌کرد گفت: «سوگند به کسی که جانم در دست اوست. این شخص و شیعیانش، در قیامت رستگار خواهند بود».

شیعه در لغت یعنی: دوست، یار، پیرو

در اصطلاح به پیروان امام علی علیه السلام و اهل بیت می‌گویند. شیعه معتقد است که آن حضرت جانشین بی‌واسطه حضرت محمد صلی الله علیه و آله است. بهترین دلیل بر این اعتقاد، اعلام ولایت آن حضرت از سوی خداوند توسط پیامبر، در روز غدیر خم است.

به کسانی که به امامت امام علی علیه السلام و یازده فرزند معصوم او اعتقاد دارند شیعه اثناعشری یا امامیه می‌گویند.

صاحب الامر

یکی از لقب‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف

به این معنا که آن حضرت صاحب امر ظهور و قیام جهانی خواهد بود.



صاحب الدار

دار در لغت یعنی: خانه؛ اما در این جا منظور خانه پدری و پدربزرگ امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است.

چون غیبت امام در آن خانه بود و مردم هم به خاطر مأموران خلیفه نمی توانستند اسم ایشان را به زبان بیاورند در مورد ایشان می گفتند صاحب الدار، یعنی صاحب خانه. صاحب الدار از لقب های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است.

صاحب الزمان

یکی از لقب های معروف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف. هر چند هر کدام از ائمه عليهم السلام صاحب زمان خود هستند، اما به خاطر عمر فراوان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف ایشان بیشتر از آن بزرگواران به این لقب معروف شده اند. از پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله نقل است که فرمود: «هر آن کس که دوست دارد خداوند را در حال کمال ایمان و حسن اسلام دیدار کند پس باید حجت، صاحب الزمان، قائم، منتظر، مهدی، را دوست داشته باشد».

صاحب السیف

در لغت یعنی: دارنده شمشیر

دانشمندان می گویند درباره سلاح امام سخن صریحی نیست. می توان گفت که صاحب السیف کنایه از دارا بودن عظمت و قدرت باشد.

صاحب السیف از لقب های امام است. البته این لقب مثل بسیاری از لقب های دیگر آن حضرت اختصاص به ایشان ندارد بلکه برای ائمه

دیگر نیز هست.

طالقان

منطقه شیعه‌نشین در ایران

وقتی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف ظهور می‌کند، یارانی چند از طالقان برمی‌خیزند و به ایشان می‌پیوندند.

بعضی طالقان را منطقه‌ای میان مرو و بلخ دانسته‌اند، بعضی هم آن را شهری میان قزوین و ابهر برشمرده‌اند.

امام علی علیه السلام فرمود: «خوش به حال طالقان. خداوند متعال دارای گنج‌هایی است در آن جا که نه طلا است و نه نقره؛ اما در آن خطه مردانی هستند که خدا را آن گونه که شایسته است شناخته‌اند. آنان یاران مهدی در آخرالزمان هستند».

امام صادق علیه السلام فرمود: «این خطه مردانی دارد که قلب‌هایشان مثل پاره‌های آهن محکم است... و شدیدتر از آتش است. مهدی را پروانه‌وار در میان گرفته و وجود مقدسش را از خطر حفظ می‌کنند. شب‌ها در مناجاتند و روزها سواران جنگجو. درخشندگی‌شان مثل چراغ‌های پر نور است. گویی قلب‌هایشان چراغی از ایمان است. از بیم خدا می‌ترسند. خواهان شهادتند و آرزوی کشته شدن راه خدا را دارند...».

گروهی از دانشمندان «طالقان» را کنایه از منطقه وسیعی همچون ایران می‌دانند.

طلوع خورشید از مغرب

امام علی ع فرمود: «به ناگزیر ده اتفاق قبل از قیامت رخ خواهد داد: سفیانی، دجال، دود و جنبنده، خروج قائم، طلوع خورشید از مغرب و ...».

هر چند جمعی از دانشمندان معتقدند که خورشید در هنگام ظهور از مغرب آشکار می‌شود، اما برخی دیگر می‌گویند این اتفاق دور از ذهن است، چون باعث به هم ریختن و از هم پاشیدن نظم جهان و تغییر در منظومه شمسی است

برخی نیز بر این باورند که مقصود از طلوع خورشید از مغرب، ظهور امام زمان ع است، چون آن حضرت همان خورشید غایب است که در پایان عمر طولانی‌اش، طلوع خواهد کرد.

طول عمر

تا اکنون بیش از ۱۱۷۰ سال از عمر امام زمان ع می‌گذرد. در میان مردم افرادی بهانه جو از قدیم تا امروز درباره طول عمر امام اشکال تراشی کرده‌اند. چون طول عمر متعارف انسان‌ها بیشتر از ۱۲۰ سال نیست.

شیخ صدوق در کتاب «کمال الدین...» درباره طول عمر حضرت به خوبی بحث کرده و به اینان پاسخ داده است. او در کتاب خود درباره کسانی که بیشتر از ۱۲۰ سال عمر کرده‌اند، سخنان جالبی گفته است. علمای دیگری هم هستند که در این باره بحث علمی داشته‌اند. در قرآن هم نام کسانی هست که طول عمری طولانی و غیرطبیعی داشته‌اند. مثل حضرت نوح که درباره ۹۵۰ سال عمرش صحبت شده

است و او هیچ‌گاه غایب از چشم مردم هم نبوده است. قرآن در سوره نساء آیه‌های ۱۵۷ تا ۱۵۹ درباره حضرت مسیح عَلَيْهِ السَّلَام سخن می‌گوید. به نظر قرآن وقتی دشمنان به سراغ عیسی عَلَيْهِ السَّلَام رفتند، او کشته نشد، بلکه به آسمان رفت. پس حضرت عیسی زنده است. و تا الان بیش از دو هزار سال عمر کرده است و در هنگام ظهور، همراه امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى باز خواهد گشت.

حضرت خضر عَلَيْهِ السَّلَام نیز زنده است. این اعتقاد را غیر از شیعیان، اهل سنت نیز دارند. معجزه حضرت خضر این بود که وقتی بر روی چوب خشک یا زمین بی علفی می‌نشست، آن جا سبز می‌شد. به همین جهت به او «خضر» می‌گفتند.

قرآن در مورد اصحاب کهف نیز سخن گفته است، آنان سیصد و نه سال در غار بودند... (← اصحاب کهف).

راه دیگری نیز برای طول عمر انسان هست و آن راه معجزه و قدرت خداوندی است. امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى نیز به خواست و قدرت خداوند زنده است.

طی الارض

ما به درستی نمی‌دانیم «طی الارض» چگونه و به چه شکلی است. اما می‌توان درباره آن گفت که یک جا به جایی بسیار سریع برای انسان است از یک مکان به مکان دیگر. در روایت‌های بسیاری از چگونگی سفر امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى و یارانش به عنوان «طی الارض» تعبیر شده است.



طَبِیْه

ثَرِب در لغت یعنی: فساد

یثرب از معنای ثرب می‌آید. پیامبر ﷺ اکرم وقتی پا به یثرب گذاشت مردم را از بردن نام یثرب نهی کرد و آن را طابه و طیبّه نامید. یعنی: طیب و پاکیزه. به مدینه طیبّه می‌گویند. در روایاتی گفته شده طیبه یا مدینه محل زندگی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت است.

ظهور

در لغت یعنی: آشکار شدن چیز پنهان

در اصطلاح مهدویت یعنی: ظاهر شدن امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، پس از پنهان زیستی طولانی، برای قیام و برپایی حکومت عدل جهانی.

یک روز می‌آید کسی

دلواپس او مانده ایم

خواهی نخواهی می‌رسد

پیغام او را خوانده ایم



کافی است دل‌ها را کمی

با صبر دلداری دهیم

با او به رسم دوستی

دست وفاداری دهیم



صد بوسه از روی وفا
بر روی ماهش می‌کنیم
جان را اگر او خواست ما
تقدیم راهش می‌کنیم



وقتی بیاید آسمان
آواز خوش سر می‌دهد
گل‌های رنگارنگ دشت
یک بوی دیگر می‌دهد



هر کس که با او مَحْرَم است
دل را به دریا می‌زند
هر موج با دیدار او
آهنگ زیبا می‌زند



هرگز نمی‌روید به دل
دیگر درخت انتظار
وقتی بیاید می‌شود
دنیا پر از بوی بهار

حسین احمدی

عاشورا

روز دهم محرم، روز در خون شدن آفتاب سوم علوی، روز



غمگنانه شهادت اباعبدالله الحسین علیه السلام و فرزندان و یاران باوفایش .

در غم و سوگواری برای شیعیان، روزی بزرگ‌تر از عاشورا نیست. از برخی روایات استفاده می‌شود. در این روز بزرگ نیز قائم آل محمد صلی الله علیه و آله قیام خواهد کرد. امام باقر علیه السلام فرمود: «قائم ما در روز شنبه - روز عاشورا - روزی که در آن حسین بن علی کشته شد خروج می‌کند».

عثمان بن سعید

اسمش «عثمان بن سعید» کنیه‌اش «ابوعمر» و لقبش «العمری»، «سَمَّان»، «اسدی» و «عسکری» بود.

به او سَمَّان می‌گفتند چون به تجارت روغن مشغول بود چرا که می‌خواست با این کار حکومتیان به شغل اصلی او پی نبرند. او اولین نایب خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت صغری است. عثمان بن سعید از یاران و شاگردان مورد اعتماد امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام بود. مردی پارسا و دانشمند بود. شیخ عباس قمی در کتاب «سفینه البحار» خود می‌گوید: «عثمان بن سعید نخستین نایب از نایبان چهارگانه است. حرفه‌ایی که درباره بزرگی قدر و عدالت و امانت او گفته شده آن قدر زیاد است که قابل ذکر نیست. ایشان بزرگوارتر و مشهورتر از آن است که مثل بنده، بتواند توصیفش کند». او وقتی عمرش به پایان نزدیک شد، به دستور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، فرزند خود محمد بن عثمان را به عنوان نایب دوم انتخاب کرد.

عدل

در لغت به معنای قسط و داد آمده است. ضد جور است. حکم به حق را هم عدل می‌گویند.

خداوند در آیه‌های بسیاری در قرآن، انسان‌ها را به عدل توصیه می‌کند.

برپایی عدل از مهم‌ترین هدف‌های قیام امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. امام هادی علیه السلام فرمود: «پس از من فرزندم حسن است و پس از حسن فرزندش قائم، کسی که زمین را پراز عدل و داد کند؛ همچنان که آکنده از ظلم و جور شده باشد».

علی بن محمد سمري

ابوالحسن علی بن محمد سمري به خاندانی با تقوا و شیعه تعلق داشت. وقتی حسین بن روح نوبختی از دنیا رفت، او به عنوان نایب چهارم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف انتخاب شد. ابوالحسن آخرین نایب بود و پس از او هیچ کس دیگری نایب خاص امام نشد و غیبت کبرای امام آغاز گشت.

به این ترتیب نایبان امام: عثمان بن سعید، محمد بن عثمان، حسین بن روح و علی بن محمد سمري بودند. انتخاب این چهار نفر فقط به دستور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بود. شیعیان هم وقتی نشانه یا معجزه‌ای بر راستگویی در نیابت آن‌ها دیدند، حرفشان را پذیرفتند. سمري سه سال عهده دار نیابت بود. به همین خاطر فرصت کمی برای فعالیت داشت و نتوانست مثل نایبان قبلی امام، فعالیت گسترده داشته باشد. سرانجام شش روز قبل از مرگش، توقیعی از سوی امام



زمان عَلَيْهِ السَّلَام صادر شد. حضرت در آن توقیع، مرگ نایب چهارم خود را پیشگویی کرده بود. او در سال ۳۲۹ قمری از دنیا رفت و در بغداد به خاک سپرده شد. وقتی از سمی پرسیدند: «چه کسی جانشین تو خواهد بود؟»

او در پاسخ توقیع امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام را به مردم نشان داد و خواند که: «بسم الله الرحمن الرحيم، ای علی بن محمد سمی! خداوند پاداش برادران دینی تو را در مصیبت مرگ تو بزرگ دارد. تو تا شش روز دیگر خواهی مرد، پس کارهای خود را جمع کن و درباره نیابت و وکالت به هیچ کس وصیت مکن تا جای تو بنشیند؛ زیرا غیبت کامل فرارسیده است. دیگر تا آن روزی که خدای تبارک و تعالی بخواهد. ظهوری نخواهد بود و آن، پس از مدت درازی خواهد بود که دل‌ها را به سختی و قساوت فراگیرد و زمین از ستم و بی‌داد پرگردد. به زودی از شیعیان من کسانی ادعای مشاهده خواهند کرد، بدان هر کس که پیش از خروج سفیانی و برآمدن صیحه و بانکی از آسمان، ادعای دیدن من را نماید دروغگو و تهمت زننده است. قدرت و توانایی از آن خداوند بلند پایه و بزرگ است و بس.»

غلام

شیعیان «غلام» را نیز به عنوان لقب برای امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام به کار برده‌اند.

گاهی در معنای لغوی اش - یعنی پسر بچه و جوان - و گاهی هم به عنوان تقیّه بوده است.

حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «به ناگزیر برای غلام غیبتی است!»

غیبت

به پنهان زیستن امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف - که به فرمان خداوند است - غیبت می‌گویند.

غیبت امام از اسرار خداست که بر بندگانش پوشیده است. این غیبت در دو زمان اتفاق افتاده است: غیبت صغری، غیبت کبری. زراره که یکی از یاران امام صادق ع است از ایشان شنید که فرمود: «همانا برای قائم دو غیبت است که در یکی از آنها (به خانواده اش) برمی‌گردد و در دیگری معلوم نیست در کجاست. هر سال در اعمال حج حاضر می‌شود و مردم را می‌بیند در حالی که مردم او را نمی‌بینند». مطابق روایات، راز اصلی غیبت مشخص نیست، اما کوتاهی مردم و عدم آمادگی آنان برای ظهور، امتحان افراد، حفظ جان امام از کشته شدن بی‌فایده برای دین، و برخی دلایل دیگر در برخی روایات بیان شده است.

غیبت صغری

در این غیبت، پنهان زیستن امام کوتاه بود. برخی از علما آغاز این غیبت را از همان ابتدای ولادت دانسته‌اند. با این حساب، مدت آن ۷۴ سال می‌شود.

برخی دیگر شروع آن را از شهادت امام عسکری ع می‌دانند که این نظریه بهتر به نظر می‌آید. بر این اساس مدت غیبت صغرای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ۶۹ سال بوده است.

در زمان غیبت صغری ارتباط حضرت با مردم به طور کامل قطع نبود و چهار نایب ایشان به ترتیب، واسطه حضرت و شیعیان بودند.



گاه ممکن بود کسی حضرت را ببیند و بشناسد، اما در غیبت کبری این امکان وجود ندارد و هیچ کس حق ندارد ادعای واسطه یا نیابت-آن گونه که در غیبت صغری بود- بنماید.

غیبت کبری

پس از پایان غیبت صغری و مرگ آخرین نایب امام- علی بن محمد سمری - در سال ۳۲۹ قمری، غیبت کبری آغاز شد و تا روز ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ادامه دارد. از مدت غیبت کبری کسی خبردار نیست. نیابت نیز در این دوران به صورت عام خواهد بود که بر عهده مجتهدان جامع الشرایط است.

امام علی علیه السلام فرمود: «برای قائم ما غیبتی است که زمانش طولانی خواهد بود. گویی شیعیان را می بینم که در زمان غیبت او، به این سو و آن سو می روند. همانند گوسفندانی که چوپان خود را گم کرده باشند، به دنبال چراگاه می روند و آن را نمی یابند. بدانید هر کس که در زمان غیبت او، بر دین خود ثابت قدم بماند و سنگدل نشده باشد، در بهشت با من و در درجه من خواهد بود.»

شیعیان در همه سختی ها و حادثه ها به او پناه می برند و برای ظهورش دعا می کنند. ندبه دل ها به خاطر اوست. او که بیاید از چشم زمین، سیاهیها پاک خواهد شد و زندگی از نو، زمین را در آغوش خواهد گرفت.

فراگیر شدن ظلم و ستم

این نشانه در روایت های فراوانی دیده شده که از نشانه های معروف ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. البته این نشانه به معنای این نیست

که همه ظالم و ستمگر می‌شوند چرا که مردمان بسیاری برای آماده سازی جهان در انتظار ظهور امام، با ظلم و جور مبارزه می‌کنند؛ برای امر به معروف و نهی از منکر به پا می‌خیزند و به پاکی‌ها و روشنی‌ها روی می‌آورند.

خداوند به وسیله ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف زمین را پر از عدل و داد می‌سازد، پس از آن که از ظلم و ستم پیر شده باشد.

فرج

در لغت یعنی: گشایش و آسودگی از اندوه و غم

در اصطلاح به ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف گویند، زیرا ایشان گره از مشکلات و اندوه‌ها و مصیبت‌های جهانیان باز می‌کند.

برای دعا کردن در فرج امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف دعاهایی وارد شده است. آن حضرت نه تنها شیعیان خود را به دعا کردن برای تعجیل در فرج خود فرمان داده است. بلکه زیاد دعا کردن را نیز از آنان خواسته است.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف فرموده است: «برای نزدیک شدن فرج، بسیار دعا کنید»

...ای روزهای خوب که در راهید!

ای جاده‌های گمشده در مه!

ای روزهای سخت ادامه!

از پشت لحظه‌ها به در آید!

ای روز آفتابی!

ای مثل چشم‌های خدا آبی!

ای روز آمدن!

ای مثل روز، آمدنت روشن!



این روزها که می‌گذرد، هر روز
در انتظار آمدنت هستم!
اما
با من بگو که آیا، من نیز
در روزگار آمدنت هستم؟!

قیصر امین پور

قائم

در لغت یعنی: ایستاده، پایدار

معروف‌ترین لقب حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. هیچ لقبی به اندازه قائم برای ایشان به کار نرفته است. سرانجام روزی خجسته، آن حضرت در مقابل بدی‌ها و کژی‌هایی که در دین خدا به وجود آمده قیام می‌کند و مردمان را به سوی روشنایی فرا می‌خواند. ابوحمزه ثمالی دانشمندی است که دوستدار اهل بیت علیهم السلام است. او می‌گوید: «از امام باقر علیه السلام پرسیدم: «ای فرزند رسول خدا، آیا همه شما امامان، قائم (و به پا دارنده حق) نیستید؟» پاسخ داد: «آری!»

پرسیدم: «پس چرا به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قائم می‌گویند؟» فرمود: «هنگامی که جدّم امام حسین علیه السلام شهید شد، فرشتگان درگاه خداوند به ناله افتادند و به خدا شکایت بردند ... پس خداوند امامان از فرزندان امام حسین علیه السلام را به آن‌ها نشان داد. فرشتگان خوشحال شدند. در آن هنگام نگاهشان به یکی از آن‌ها افتاد که در حال قیام بود و نماز می‌خواند. پس خداوند رو به آن فرشتگان گفت:

به وسیله این قائم از آن‌ها (قاتلان حسین عَلَيْهِ السَّلَام) انتقام خواهیم گرفت».

قتل نفس زکیه

قتل در لغت یعنی: کشتن

نفس زکیه یعنی: انسان بی‌گناه و پاک که گناهی ندارد.
گویند در هنگام ظهور امام زمان عَجَلُ اللَّهِ عَلَيْهِ، انسانی مؤمن و پاک در راه ایشان به شهادت می‌رسد، او فرزند امام حسن مجتبی است. این اتفاق در بین رکن و مقام روی می‌دهد.
از او به عنوان «سید حسنی» یا «نفس زکیه» نام می‌برند. قتل نفس زکیه از نشانه‌های حتمی ظهور امام زمان عَجَلُ اللَّهِ عَلَيْهِ به شمار می‌آید. البته ممکن است سید حسنی یک شخص و نفس زکیه شخص دیگری باشد.

قم

خانهٔ مهربانی اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام و سرای آسمانی حضرت معصومه ۳- بانوی باران و آفتاب و آیینه- مردمان قم از همان روزهای آغازین اسلام، شیعه و دوستدار خاندان پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بوده‌اند. در طول زمان‌ها رفته رفته به شهری علمی تبدیل شده و امروزه مهمترین مرکز علمی و سیاسی شیعیان اثنا عشری به شمار می‌آید.
برای «قم» و قیام حضرت مهدی عَجَلُ اللَّهِ عَلَيْهِ رابطه‌ای نزدیک هست. روزی امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام به عَفَّان بصری فرمود: «آیا می‌دانی که چرا اسم این شهر را قم نهاده‌اند؟»
عَفَّان پاسخ داد: «نه مولای من، خداوند و رسولش بهتر می‌دانند».

حضرت فرمود: «همانا به آن قم می‌گویند، زیرا مردمانش در گرداگرد قائم آل محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ جمع شده و همراه او قیام می‌کنند. در پیرامونش ثابت قدم هستند و به او یاری می‌رسانند. مسجد جمکران قطعه‌ای زیبا از بهشت قم است. مکان مقدسی که در آن عطر دل‌انگیز امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى جاری است».

کوفه

روزی امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در نقطه‌ای پشت کوفه دو رکعت نماز خواند، سپس به یار با وفایش ابان بن تغلب فرمود: «این جا محل خانه قائم است».

اصبغ بن نباته گوید: «روزی در مسجد کوفه گرد حضرت بودیم، او درباره خوبی‌های مسجد کوفه سخن بسیار گفت. سپس فرمود: زمانی خواهد رسید که این جا نمازگاه مهدی از فرزندانم خواهد شد».

کوفه به دستور خلیفه دوم - عمر بن خطاب - و به دست سعد بن ابی وقاص در سال ۱۷ قمری ساخته شد. در ابتدا به شکل یک پادگان نظامی در نزدیکی ایران بود تا به سربازان برای جنگ با ایرانیان پشتیبانی برساند. مسجد این شهر در آن زمان گنجایش چهل هزار نفر را داشت. چون چهل هزار نظامی در کوفه حضور داشت. در سال ۳۶ قمری امام علی عَلَيْهِ السَّلَامُ کوفه را به عنوان محل خلافت خود برگزید. از کوفیان کارهای ناشایستی در طول تاریخ دیده شده، همچون آزار امام علی عَلَيْهِ السَّلَامُ، ناجوانمردی در حق امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ و بیعت شکنی و جنگ با امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ.

این شهر پس از ظهور و قیام امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى، مرکز خلافت و حکومت ایشان خواهد بود.

کوه رضوی

نخستین کوه در کوه‌های تهامه است که در نزدیکی شهر مدینه قرار دارد. در بعضی از روایت‌ها، از این کوه به عنوان محل زندگی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت نام برده شده است.

محمد

یکی از نام‌های مبارک امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. اما درباره این که آیا می‌شود به حضرت با این نام اشاره کرد یا نه، بین دانشمندان شیعه اختلاف است.

بعضی می‌گویند: «ذکر نام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف - محمد - تا زمان ظهور حرام است».

بعضی معتقدند: «حرام است به خاطر تقیّه و ترس از دشمنان».

بعضی هم بر این باورند که: «حرام است فقط در دوران غیبت صغری».

محمد بن عثمان عمری

وی دومین نایب (از نایبان چهارگانه) امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت صغری است. حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی فرمود: «... و اما محمد بن عثمان عمری، پس خداوند از او و پدرش خشنود و راضی باشد. همانا او مورد وثوق من و نوشته او نوشته من است».

پدر محمد، عثمان بن سعید، نایب اول امام بود. وقتی پدرش زنده بود از سوی امام عسکری به عنوان نایب نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف معرفی شد.

محمد بن عثمان چهل سال نایب بود. در این مدت فشارهای

زیادی از سوی خلفای عباسی و دیگر دشمنان اهل بیت، به او وارد شد. اما وظیفه خود را به شکل خوبی عهده دار شد. محمد در سال ۳۰۵ قمری از دنیا رفت. قبرش در کنار قبر مادرش در بغداد، بر سر راه کوفه - در خانه اش - قرار دارد.

محمد بن نصیر

نقل است که امام هادی علیه السلام سه نفر را لعن کرده که یکی از آنها محمد بن نصیر است. او رقیب محمد بن عثمان - نایب دوم - بود و با نیابت او مخالفت می کرد. ابن نصیر عقیده کفرآمیز داشت و می گفت پیامبر خداست و امام هادی علیه السلام او را مبعوث کرده است. به کارهای ناروا اعتقاد داشت. او در آخر عمر بیمار شد و از دنیا رفت.

مدت حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف

در این باره سخنان و نظرات بسیاری گفته شده است. اما روایاتی داریم که می گویند به جز خداوند، کسی مدت حکومت حضرت را نمی داند.

مدعیان دروغین

چه بسیار کسانی که در دوران غیبت کبرای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف ادعای دروغ درباره یاری آن حضرت دارند یا به دورغ خود را نایب و دوست ایشان میدانند. اینان افرادی هستند که با کوچکترین اتفاقی، رسوا می شوند و چهره پنهانی نفاقشان بر ملا خواهد شد.

احمد بن هلال یکی از آنهاست. او نخست از یاران و نزدیکان مورد اعتماد امام عسکری علیه السلام بود. اما سرانجام از راه اهل بیت منحرف شد.

محمد بن هلال نیز مردی مؤمن و مورد اعتماد امام حسن عسکری علیه السلام بود. اما بعد از امام به کارهای زشت و ناشایست روی آورد. در زمان نایب دوم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ادعا کرد که من نایب امام زمانم. از مردم اموالشان را گرفت و آنها را به امام نرساند. روزی محمد بن عثمان نایب دوم برای او با حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ملاقاتی را فراهم کرد. امام به او فرمود آن اموال را به نائیش برگرداند! اما او دشمنی کرد و نپذیرفت. سرانجام امام در توقیعی او را لعن کرد....

مرجع تقلید

مجتهدی است که قوانین دین اسلام را بر اساس قرآن، سنت، اجماع و عقل به دست آورد. برای مرجع تقلید در دوران غیبت کبری اهمیت و جایگاه مهمی وجود دارد. بعد از وفات چهارمین نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، مراجع تقلید برای شیعیان، احکام دین را بازگو کردند و با فتوای خود، راه صحیح را بر آن‌ها نمایان ساختند. بعضی از مراجع تقلید شیعه در زمان خود، مرجعیت جهانی داشتند مثل سید ابوالحسن اصفهانی، حاج آقا حسین بروجردی و امام خمینی رحمته الله علیه.

مرگ جاهلی

پیش از آن که دین اسلام، روشنایی و ایمان و محبت را به سرزمین حجاز بیاورد، اعراب در زندگی جاهلی و خرافه زندگی می‌کردند، بیشتر آنان جاهل، بی‌خرد و خرافه پرست بودند. دست از شهوت و خشونت و رفتارهای جنگجویانه بر نمی‌داشتند و خونریزی، عات روزمره زندگی شان بود.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس قائم از فرزندان مرا در زمان

غیبتش منکر شود، به مرگ جاهلیت مرده است». این نظر در روایات ائمه علیهم السلام دیگر هم بیان شده است.

مرگ سرخ

گویند در آغاز ظهور، جنگ های خونینی رخ خواهد داد که مردمان زیادی کشته خواهند شد. این اتفاق به مرگ سرخ معروف شده است.

مرگ سفید

بیماری طاعون است که باعث مرگ انسان های بسیاری می شود. این بیماری در آستانه ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف گسترش خواهد یافت. با آمدن حضرت بیماری ها برطرف و غم و اندوه از بین می رود.

مسجد جمکران

یا: مسجد صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

مسجد مقدسی است در شهر قم که گلدسته ها و گنبدش سر در آسمان دارند. از ملکوت تا جمکران، راهی است به قامت آن گلدسته ها. جمکران همسایه بهشت است. و زیر سایه طوبی. مردم از دور و نزدیک، سراسیمه به دیدارش می آیند، گونه بر خاک گرمش می گذارند و مویه کنان، صدایش می زنند.

در تاریخ نقل است که بنای این مسجد به وسیله حسن بن مثله جمکرانی ساخته شده است. حسن در بیداری بوده که فرستاده امام او را فرا می خواند. او همراه فرستاده به دیدن امام می رود و دستور ساخت آن مکان مقدس را، در حالی که خود حضرت محدوده آن را معین کرده، می گیرد.

مسجد جمکران در سال ۳۹۳ قمری ساخته شد هر چند بعضی‌ها بنای ساختش را ده‌ها سال قبل از این تاریخ می‌دانند. برای مسجد جمکران آداب و نماز خاصی هست.

انگار دلم پراز کبوتر شده است
چون آمده ام به خانه ساده تان
این قلب شکسته پراز درد من است
این خانه بی‌ریا و آماده تان



مانند کبوتری که از راه دراز
با بال شکسته آمده تا این جا
غمگینی و غصه ام فراموش شده
چون آمده ام به شوق دیدار شما



امشب دل من، دل پراز احساسم
از عطر نماز، جمکرانی شده است
از عشق تو چشم‌های بارانی من
عاشق شده است و آسمانی شده است

رودابه حمزه‌ای

مسجد سهله

امام صادق علیه السلام به یار دیرینش ابابصیر فرمود: «ای ابا محمد! گویی فرود آمدن قائم را با اهل و خانواده‌اش در مسجد سهله، با چشم خود می‌بینم!».

ابابصیر پرسید: «آیا محل اقامت دائمی ایشان نیز در مسجد سهله

است؟».

امام پاسخ داد: «آری... مسجد سهله اقامتگاه حضرت ادريس عليه السلام بود. اقامتگاه حضرت ابراهيم عليه السلام بود. خداوند پیامبری را مبعوث نکرده جز این که در مسجد سهله نماز گزارده است. مسجد سهله پایگاه حضرت خضر عليه السلام است. کسی که در مسجد سهله اقامت کند همانند کسی است که در خیمه رسول اکرم صلی الله علیه و آله اقامت کند. مرد و زن با ایمانی یافت نمی شود جز این که دلش به سوی مسجد سهله پر می زند...».

ابابصیر پرسید: «آیا مسجد سهله اقامتگاه دائمی حضرت قائم هم هست؟»

امام پاسخ داد: «آری»

مسجد سهله در شهر کوفه قرار دارد و شیعیان عراق و ایران و کشورهای دیگر، مشتاق زیارت آن و به جای آوردن آدابش هستند.

مسجد کوفه

این مسجد بعد از ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، باعث استفاده زیادی خواهد شد. استفاده هایی همچون مرکز قضاوت و دادرسی برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، مرکز تبلیغ دینی، محل اقامه نماز جمعه و جماعت ... مسجد کوفه هم اکنون در شهر کوفه قرار دارد و مورد توجه خاص شیعیان است.

مضطر

یکی دیگر از القاب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

امام صادق علیه السلام به آیه ۶۲ سوره نمل اشاره کرد و گفت: «این آیه درباره مهدی از آل محمد نازل شده است. به خدا سوگند مضطر اوست. هنگامی که در مقام ابراهیم دو رکعت به جا می آورد و دست به درگاه خداوند متعال برمی دارد، خداوند دعای او را می پذیرد و ناراحتی هایش را برطرف می سازد و او را خلیفه روی زمین می کند».

معمرین

جمع معمر. یعنی: انسان که عمر دراز دارد.

انسان های زیادی در تاریخ معرفی شده اند که عمر طولانی داشته اند مثل حضرت نوح علیه السلام. عمر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز طولانی است و از معمرین است.

ملاقات

درباره ملاقات با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت، حرف ها و داستان های بسیاری نقل است. در این مورد نیز عقیده علماء در اختلاف است. عده ای نه تنها ملاقات، بلکه ارتباط با ایشان - در زمان غیبت کبری - را تأیید نمی کنند.

جمعی هم آن را ممکن می دانند. هر کدام از این دو گروه، بر ادعای خود دلیل هایی دارند.

در زمان غیبت کبری بعضی از بزرگان و علماء به ملاقات امام رفته اند. و از آنان حکایت های شیرینی بر جای مانده است. گرچه



متأسفانه شیادان و مدعیان دروغینی هم بوده‌اند که به دروغ ادعای ملاقات کرده‌اند.

منتظر

به کسی گفته می‌شود که مردم انتظار آمدنش را دارند. یکی از القاب امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ یعنی کسی است که مردم انتظار آمدنش را دارند. که بیاید و بیرق داد و عدل بیاورد. که بر جهان بنگرد و نگاه آفتابی‌اش، یخ‌های ستم را آب کند.

منتظر

منتظران چشم به افق مغرب دارند، یا شاید در آسمان خالی از امام، نگاهشان سرگردان است. شب، سیاه و دوداندود است. در دست‌ها فانوسی نیست. غبار غم بر مژه‌گانشان نشسته، عمر انتظار پیرتر از عمر همه آنان شده است.
امام صادق علیه السلام فرمود: «در صبح و شام منتظر فرج باش...».

منتقم

یعنی: انتقام گیرنده. یکی از لقب‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.
امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف فرمود: «من باقی مانده خدا در روی زمین و انتقام گیرنده از دشمنان او هستم».

مورث انبیا

یعنی: میراث‌های پیامبران

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در هنگام ظهور، بسیاری از میراث پیامبران گذشته

را به همراه خواهد داشت. میراث‌هایی چون: پیراهن پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عصای حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام، انگشتری حضرت سلیمان عَلَيْهِ السَّلَام و... .

مهدی

مهدی در لغت یعنی: هدایت شده.

مهدویت نیز از آن گرفته شده است. از لقب‌های مشهور امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى وَرَحِمَهُ الشَّرِيف است. هر چند گاهی نیز مهدی به معنای فاعلی (هدایت کننده) نیز به کار می‌رود.

از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام پرسیدند: «چرا او (امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى وَرَحِمَهُ الشَّرِيف) مهدی نامیده شده است؟»

پاسخ فرمود: «به خاطر این که او بر تمامی امور پنهان هدایت می‌شود».

مهدیه

مکانی مقدس و معنوی در هر شهر و دیار که به نام امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى وَرَحِمَهُ الشَّرِيف تبرک یافته و به خاطرش، دعای ندبه و دعاهای دیگر برگزار می‌شود. اولین مهدیه معروف در ایران، مهدیه تهران است که بزرگترین آن‌ها به شمار می‌آید. این مرکز دینی و فرهنگی فعالیت خود را به همت مرحوم شیخ احمد کافی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، آغاز کرد.



ناحیه

در لغت یعنی: جانب، گوشه و کرانه زمین. جمع آن: نواحی

در غیبت صغری از حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به ناحیه تعبیر شده است؛ گاه نیز به خود ایشان و نایبان خاصشان ناحیه گفتند. گویی این لقب نیز همچون بعضی از القاب ایشان، به شکل کنایه بوده تا دشمنان از نام و جای آن حضرت اطلاع پیدا نکنند.

ناحیه را بیشتر در کلام کسانی می بینیم که برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تویق نوشته اند و جواب گرفته اند. علامه اربلی - از علمای شیعیان - می گوید: «شیعیان از آن حضرت در دوران غیبت صغری به ناحیه مقدسه تعبیر کرده اند و این رمزی بود که شیعیان آن حضرت را با آن می شناختند».

نجباء

از امام علی علیه السلام و امام باقر علیه السلام روایت شده که: «نجباء از مصر بیرون می آیند ... که زاهدان شب و شیران روز هستند. دل هایشان چون پولاد سخت است. در میان رکن و مقام با او (امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف) بیعت می کنند».

ندای آسمانی

ندا در لغت یعنی: بلند شدن صدا و ظهور آن

در این جا منظور صدای بلندی است که در آستانه ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از آسمان شنیده می شود. مردم در هر کجای کره زمین که باشند آن را می شنوند. آنان به هراس و شگفتی می افتند. این ندا را

هر ملتی به زبان خود می شنود.
این صدا به طور غیر طبیعی به مردمان می رسد، به شکلی که
معجزه آساست .
باید اهمیت خبر ظهور به آنان اعلام شود. خبر دعوت به حق و
حمایت و بیعت با امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.
شیعیان و سنیان روایت های زیادی را در این باره نقل کرده اند.
امام باقر علیه السلام فرمود: «ندا کننده ای از آسمان نام قائم را ندا می کند.
پس هر که در شرق و غرب است آن را می شنود و از این صدا خوابیده ها
بیدار، ایستادگان نشسته و نشستگان بر دو پای خود می ایستند. رحمت
خدا بر کسی که از این صدا عبرت گیرد و آن را اجابت کند. زیرا صدای
نخست، صدای جبرئیل روح الامین است.»

نرجس

همسر پاک امام حسن عسکری علیه السلام و مادر مهربان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.
تمام نام های آن بانو از اسامی گل ها و شکوفه ها است. کسی که مالک
نرجس بود به خاطر محبت زیادی که به او داشت او را با بهترین و
زیباترین اسم ها صدا می زد. همچنین چون دشمنان، در پی آن بودند
که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را نابود کنند، خانواده حضرت، نرگس را هر بار با
نامی جداگانه صدا می زدند. تا آنان فکر کنند که با افراد مختلفی رو
به رو هستند و نتوانند ایشان را دستگیر کنند.
او «ملیکه» دختر یسوعا فرزند قیصر روم بود. مادرش از فرزندان
حواریون (شمعون وصی حضرت مسیح) به حساب می آمد. داستان
خواب دیدن و آمدن نرگس به سرزمین عراق و ازدواجش با امام

عسکری عَلَيْهِ السَّلَام خواندنی است.

او به عنوان کنیز (که در جنگ با رومیان اسیر شده بود) به بغداد آورده شد، سپس فرستادهٔ امام هادی عَلَيْهِ السَّلَام به بغداد رفت و او را از مالک اسیران خریداری کرد و به سامرا برد. حضرت نرگس ۳ با امام عسکری عَلَيْهِ السَّلَام ازدواج کرد و حاصل این ازدواج آسمانی، تولد امام مهدی عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ السَّرِيفِ بود.

در کتابهای معتبر تاریخی هیچ‌گونه اشاره‌ای به زندگی حضرت نرگس عَلَيْهِ السَّلَام بعد از ولادت امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ السَّرِيفِ نشده است؛ فقط آمده است ایشان در زمانی که امام عسکری عَلَيْهِ السَّلَام زنده بود، از دنیا رفت و در کنار قبر امام هادی عَلَيْهِ السَّلَام به خاک سپرده شد.

نماز امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ السَّرِيفِ

برای هر کدام از امامان معصوم عَلَيْهِمُ السَّلَام نمازی جداگانه ذکر شده است. این نمازها آداب و روش‌های خاصی دارد که در کتاب‌های معتبر دعا آورده شده است.

نماز امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ السَّرِيفِ یکی از این نمازها است. در روایتی که به حضرت زهرا عَلَيْهَا السَّلَام نسبت داده شده است خصوصیت این نماز چنین بیان شده است:

هر کس که حاجتی در نزد خدا دارد، شب جمعه غسل کند. بعد از نیمهٔ شب، به نمازگاه خود رفته و آمادهٔ خواندن دو رکعت نماز باشد. در رکعت اول وقتی به «ایاک نعبد و ایتاک نستعین» رسید صد مرتبه آن را تکرار کند. در ادامهٔ سورهٔ توحید را یک مرتبه بخواند، سپس ذکر رکوع و دو سجده را - هر کدام - هفت بار تکرار کند.

در رکعت دوم نیز نماز را به این ترتیب بخواند، خداوند ان شاء الله حاجتش را برآورده کند.

در بعضی از روایت‌ها آمده که پس از این نماز، مستحب است که نمازگزار تسبیحات حضرت زهرا عَلَيْهَا السَّلَام را خوانده، سپس به سجده برود و صد مرتبه صلوات بفرستد.

همچنین نقل است که: در پایان، دعای اللهم عظم البلاء و برح الخفاء ... خوانده شود.

این نماز اکنون نماز خاص مسجد جمکران، برای امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ است.

نواب اربعه

نایبان چهارگانه امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ، که هر کدام در زمان غیبت صغری، نیابت امام را به عهده داشتند. هرچند امام در غیبت بود اما آنان به راحتی با او دیدار می‌کردند و نامه‌ها و توقیعاتش را به مردم می‌رساندند.

اولین نائب امام ابو عمر عثمان بن سعید عمری اسدی عسکری است، که از یاران امام هادی عَلَيْهِ السَّلَام و امام عسکری عَلَيْهِ السَّلَام بود. و پس از او نام سه نفر دیگر به شرح ذیل است:

ابو جعفر محمد بن عثمان بن سعید (محمد بن عثمان)

ابو القاسم حسین بن روح نوبختی (حسین بن روح)

ابو الحسن علی بن محمد سمری (علی بن محمد سمری)

نایبان خاص امام در زمان نیابت خود، نام و مکان امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تَعَالَى وَرَحْمَةُ الشَّرِيفِ را پنهان داشتند. آنان از فرقه‌گرایی و تفرقه در بین شیعیان جلوگیری

کردند، با مدعیان دروغین نیابت مبارزه کردند و به سؤالهای فقهی و مشکلات علمی و عقیدتی شیعیان پاسخ گفتند.
آنان اموال متعلق به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را از مردم تحویل می‌گرفتند، یا اموالی را از طرف امام به مردم می‌بخشیدند و بر کار و کیلان امام در شهرها، نظارت داشتند.

نیابت خاص

نایب شدن چهار نفر برگزیده از نایبان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را می‌گویند.

نیابت عام

بعد از مرگ چهارمین نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و پس از غیبت کبری حضرت، رهبری و سرپرستی شیعیان به عهدهٔ مردان برگزیده‌ای از علمای دین افتاد.

از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف برای انتخاب این برگزیدگان شرایطی نقل شده بود و این نایبان به صورت عام، نایب امام بودند.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی فرمود: «... در پیشامدهایی که برای شما رخ می‌دهد باید به راویان اخبار ما (علماء) رجوع کنید. اینان حجت من بر شما هستند و من حجت خدایم...».

امام عسکری علیه السلام فرمود: «هر یک از فقیهان که بر نفس خود مسلط باشد، دین خود را حفظ کند و با هوای نفس خود مخالفت ورزد و دستور خدا را اطاعت کند، بر همگان واجب است که از او تقلید کنند.»
فقیهان و مراجع تقلید هنوز هم این نیابت عام را بر عهده دارند و شیعیان در تمامی اعمال دین خود، آنان را پیشوا و راهنما می‌دانند.

نیمه شعبان

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: «این شب برترین شب‌ها بعد از شب قدر است. خداوند در این شب فضلش را بر بندگان جاری می‌سازد و از منت خود، گناهان آنان را می‌بخشاید. پس تلاش کنید که در این شب به خدا نزدیک شوید».

وکیلان امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام

وکیلان امام مهدی عَلَيْهِ السَّلَام، هر کدام در شهرهای دور و نزدیک زندگی می‌کردند و مسئولیت خاصی بر عهده‌شان بود. مثلاً وجوهات شرعی را از میان شیعیان جمع می‌کردند یا سرپرستی یتیمان را عهده‌دار بودند، یا به نماز و امور دینی آنان رسیدگی می‌کردند.

وکالت برای ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَام از زمان امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَام شروع شد و تا زمان امام مهدی عَلَيْهِ السَّلَام ادامه یافت. در زمان غیبت صغری امام، وکیلان بسیاری از طرف ایشان در میان شیعیان بودند. آنان با نابیان چهارگانه ارتباط داشتند و سؤال‌ها و خواسته‌های خود را به وسیله آنان به امام می‌رساندند.

در تاریخ نام بسیاری از این وکیلان ذکر شده است. مثل: احمد بن اسحاق (وکیل امام در قم)، محمد بن شاذان (در نیشابور) ابراهیم بن مهزیار (در اهواز) و

وظایف منتظران

امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام به شیعیان خود فرمود: «هر یک از شما باید آن چه را که باعث دوستی ما می‌شود، پیشه خود سازد و از هر چه که موجب خشم ما می‌گردد دوری جوید».

برای آنان که در انتظار منادی رحمت و نور، پلک نبسته اند و در جاده‌های امید، دعای فرج می‌خوانند، آنان که منتظر یارند و چشم به روشنی قامتش دارند وظایف مختلف بیان شده است. در کتاب «مکیال المکارم» تا هشتاد وظیفه، ذکر شده است که بعضی از آن‌ها چنین است:

شناخت حجت خدا و امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف، دوری از بدی‌ها و آراستگی‌ها به خوبی‌ها، پیوند با مقام ولایت، آمادگی برای ظهور، ارتباط با مراجع و فقیهان، استمرار بر دعا و ...

وقت ظهور

تنها خداوند به وقت ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف آگاه است. امامان علیهم السلام شیعه همیشه مردم را از تعیین زمان ظهور آن حضرت برحذر می‌داشتند و هر کسی را که وقت گذار بود دروغگو می‌خواندند. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی، به اسحاق بن یعقوب فرمود: «اما ظهور فرج در دست خدای عزوجل است و وقت گذاران دروغ می‌گویند». پوشیده ماندن وقت ظهور از حکمت‌ها و اسرار خداوند است. البته باید یکی از علت‌های این پنهان ماندن را در درهم شکستن مکر و حيله دشمنان دانست.

ولایت فقیه

نائب عام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، کسی که زعامت و سرپرستی شیعیان را بر عهده دارد. او عالم به سیاست‌های دینی و برقرار کننده عدالت اجتماعی در میان آنان است. احکام و امور حکومتی در دست اوست و بر همگان ولایت دارد.

ولی فقیه یا رهبر امت اسلامی کسی است که در پیشگاه خدا مسئول است تا احکام را کاملاً اجرا کند. علاوه بر این که در قوانین الهی و فقهی، علم و اجتهاد دارد، در مسایل سیاسی و اجتماعی و مدیریت و شجاعت نیز آگاه است. در یک زمان امکان وجود مجتهدان و مراجع تقلید بسیار هست، اما ولی فقیه فقط باید یک نفر باشد تا در حفظ امت اسلامی و حکومت دینی، اختلافی ایجاد نشود.

یالثارات الحسین علیهم السلام

ثار یعنی: خونخواهی

یالثارات الحسین یعنی: کجایند خونخواهان حسین علیه السلام. بیایید به طلب خون حسین و یارانش.
این شعار مختص یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است. آنان به خونخواهی امام حسین علیه السلام این شعار را بر زبان دارند.
امام صادق علیه السلام فرمود: «... تنها از خدا می ترسند و فریاد لا اله الا الله آنان بلند است و همواره در آرزوی شهادت و کشته شدن در راه خدایند. شعار آنان «یالثارات الحسین علیهم السلام» است...».

یمانی

در روایات آمده است خروج یمانی یکی از نشانه های حتمی ظهور امام زمان است. او اهل ایمان است و مردم را به حق و عدالت دعوت می کند.^۱

۱. برای استفاده بیشتر به کتاب فرهنگ نامه مهدویت اثر خدامراد سلیمیان مراجعه نمایید.